

Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σχολή Επιστημών Αγωγής
Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης

Όνοματεπώνυμο: Ανδρεαδάκη Έρα-Άννα

Αριθμός Μητρώου: 3808

Ακαδημαϊκό έτος: 2015-2016

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Γουργιώτου Έφη

Τίτλος πτυχιακής εργασίας: Διδακτική Μεθοδολογία και Έρευνα

Θέμα εργασίας: «Μελέτη και Ανάλυση Εκπαιδευτικών Οδηγών για τη μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό σχολείο »

Ρέθυμνο, 2016

Πίνακας περιεχομένων

▪ Εισαγωγή	σ. 3
▪ Μέρος πρώτο- Μελέτη εκπαιδευτικών οδηγών	σ. 4
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός I	σ. 4
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός II	σ. 9
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός III	σ. 17
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός IV.....	σ. 23
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός V.....	σ.27
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός VI	σ. 33
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός VII	σ. 39
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός VIII	σ. 44
▪ Εκπαιδευτικός οδηγός IX	σ. 51
▪ Εκπαιδευτικό οδηγός X	σ. 55
▪ Μέρος δεύτερο- Σύγκριση εκπαιδευτικών οδηγών	σ. 62
▪ Μέρος τρίτο- Συγγραφή προσωπικού οδηγού μετάβασης	σ. 72
▪ Ταξιδεύοντας στον κόσμο του σχολείου	σ. 73
▪ Επίλογος	σ. 85
▪ Βιβλιογραφία	σ. 86

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία έχουμε ως στόχο να μελετήσουμε να αναλύσουμε και να συγκρίνουμε διάφορους εκπαιδευτικούς οδηγούς οι οποίοι έχουν ως θέμα την μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Η εργασία χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος θα αναλύσουμε δέκα οδηγούς μετάβασης οι οποίοι αναφέρονται κυρίως σε γονείς και σε εκπαιδευτικούς. Σε κάθε οδηγό μετάβασης ξεχωριστά θα διερευνήσουμε 1) σε ποιους συγκεκριμένα απευθύνεται, 2) ποιος είναι ο σκοπός του, 3) ποιοι είναι οι συγγραφείς του κάθε οδηγού, 4) ποιους φορείς εκπροσωπεί, 5) ποιο είναι το περιεχόμενό του, 6) ποιο μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης ακολουθεί, 7) ποια εκπαιδευτική θεωρία της μετάβασης εκφράζει καθώς και 8) αν συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό. Στο δεύτερο μέρος του εκπαιδευτικού οδηγού θα προχωρήσουμε στη σύγκριση μεταξύ των οδηγιών μετάβασης που θα έχουμε αναλύσει στο πρώτο μέρος της εργασίας μας, βρίσκοντας ομοιότητες και διαφορές μεταξύ τους τόσο στη δομή όσο και στο περιεχόμενό τους. Τέλος στο τρίτο μέρος της παρούσας εργασίας θα κάνουμε μια προσπάθεια συγγραφής του δικού μας οδηγού μετάβασης, ο οποίος θα αναφέρεται σε νηπιαγωγούς, δασκάλους και γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας τα οποία πρόκειται να αφήσουν το νηπιαγωγείο και να μεταβούν στο δημοτικό σχολείο. Ο εν λόγω οδηγός θα αναπτυχθεί προκειμένου να παρέχει συμβουλές και ιδέες στους γονείς, τους νηπιαγωγούς και τους δασκάλους σχετικά με την εξομάλυνση της διαδικασίας μετάβασης του παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό.

Μέρος Πρώτο

Μελέτη εκπαιδευτικών Οδηγών

Εκπαιδευτικός Οδηγός Ι:

Τίτλος: “School Readiness for All children: Using data to support child Outcomes”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Τι είναι ένας εκπαιδευτικός οδηγός;

Η παρουσίαση και ανάλυση ενός εκπαιδευτικού οδηγού προϋποθέτει τη διατύπωση ενός ορισμού. Εκπαιδευτικός οδηγός, είναι ένα συμβουλευτικό εγχειρίδιο, που βοηθά και καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς στον καλύτερο σχεδιασμό και την καλύτερη οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας. Κάθε εκπαιδευτικός οδηγός, αναφέρεται σε συγκεκριμένους αναγνώστες, ανάλογα με το είδος του και τις πληροφορίες που παρέχει. Στην εργασία αυτή σκοπεύουμε να παρουσιάσουμε αναλυτικά μια σειρά από εκπαιδευτικούς οδηγούς οι οποίοι επικεντρώνονται στο ζήτημα της ομαλής μετάβασης των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο και απευθύνονται στα παιδιά.

Ο πρώτος εκπαιδευτικός οδηγός τον οποίο θα παρουσιάσουμε, φέρει τον τίτλο: «School Readiness for All children: Using data to support child Outcomes».

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο εν λόγω οδηγός απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και σε διευθυντές νηπιαγωγείων. Συγκεκριμένα στους εκπαιδευτικούς που πρόκειται να αναλάβουν παιδιά τα οποία πρόκειται να αφήσουν το νηπιαγωγείο και να πάνε στο δημοτικό. Κατά τους συγγραφείς του οδηγού, η εμπλοκή των παιδιών σε δραστηριότητες όπου θα ενισχύσει την αντιληπτική και κοινωνική τους ικανότητα, θα πρέπει να ξεκινήσει ήδη από τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού και να γίνει εντονότερη κατά την ηλικία των τεσσάρων με πέντε ετών, όπου το παιδί θα βρίσκεται στο νηπιαγωγείο. Οι δραστηριότητες αυτές, κατά τους ίδιους, θα πρέπει να είναι διαμορφωμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να προετοιμάζουν όσο το δυνατόν καλύτερα και σωστότερα το παιδί, για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό.

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Όπως προανέφερα, ο παρών οδηγός αναφέρεται στα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Βασικός στόχος των συγγραφέων του οδηγού είναι να εξετάσουν τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να οργανώσουμε μια συλλογή δεδομένων και ανάλυσης, ακολουθώντας μόλις τέσσερα βασικά στρατηγικά βήματα τα οποία μπορούν να υποστηρίξουν τη σχολική ετοιμότητα για όλα τα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Τα βασικά αυτά βήματα, όπως αναφέρονται μέσα στον οδηγό είναι τα εξής: 1) Να υιοθετήσουμε και να ευθυγραμμίσουμε τους στόχους του παιδιού μέσα από την ανάπτυξή του και το πλαίσιο της πρώιμης μάθησης, 2) να δημιουργήσουμε και να εφαρμόσουμε ένα πλάνο δράσης για την επίτευξη των στόχων, 3) να εκτιμήσουμε την πρόοδο του παιδιού μέσα από μια συνεχή παρακολούθηση και στη συνέχεια να εξετάζουμε και να αναλύουμε τα δεδομένα αυτά δύο με τρεις φορές το χρόνο, 4) και τέλος, να εξετάζουμε τα δεδομένα αυτά ανά ομάδες παιδιών, προκειμένου να διαπιστώσουμε αν υπήρξε πρόοδος ή όχι έτσι ώστε να αναπτύξουμε και να βελτιώσουμε το πλάνο του προγράμματος προετοιμασίας. Πιο συγκεκριμένα, οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού αυτού οδηγού, διερευνούν μεθόδους με τις οποίες το παιδί, μέσα από τα κατάλληλα προγράμματα μετάβασης, θα εμπλακεί στις ποικίλες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου, οι οποίες θα το βοηθήσουν να αναπτύξει την αντιληπτική και κοινωνική του ικανότητα και κατ' επέκταση θα το προετοιμάσουν όσο το δυνατόν καλύτερα για την ομαλή μετάβασή του στο δημοτικό.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού είναι οι εξής:

Gail E. Joseph (Διευθνήτης), Susan R. Sandall (Διευθνήτης) , Alice Porter (Σύμβουλος), Valerie Lane, Randi Shapiro (Διευθυντικό στέλεχος) , Elspeth Nolen (Συντονιστής προγράμματος)

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης είναι 1) Το Αμερικανικό Τμήμα Υγείας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, 2) Η Διοίκηση Παιδιών και Οικογενειών, 3) και η Υπηρεσία του προγράμματος «Head Start».

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός χωρίζεται σε τρία βασικά κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Η αλλαγή νοοτροπίας». Στο κεφάλαιο αυτό, πραγματεύονται οι προσπάθειες που γίνονται έτσι ώστε τα προγράμματα για την προετοιμασία της σχολικής μετάβασης του παιδιού, να είναι όσο το δυνατόν αποδοτικότερα. Συγκεκριμένα, οι συγγραφείς του οδηγού, αναφέρονται στους διαχειριστές και τους δασκάλους του προγράμματος, οι οποίοι, κάνουν κάθε δυνατή προσπάθεια έτσι ώστε να εξαλείψουν τις κοινωνικές ανισότητες που παρατηρούνται ανάμεσα στα παιδιά και να προετοιμάσουν όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά για την ομαλή μετάβασή τους στο δημοτικό. Επιπλέον, οι συγγραφείς, επισημαίνουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το πρόγραμμα. Σύμφωνα με τους ίδιους, η νοοτροπία των παιδιών αποτελείται από συγκεκριμένους δείκτες, οι οποίοι συνεχώς βελτιώνονται. Οι δείκτες νοοτροπίας των παιδιών είναι η περιέργεια, η αντανάκλαση, η ανοχή της αποτυχίας και του τρωτού σημείο των παιδιών κλπ. Αξίζει να επισημανθεί πως σε τέτοιου είδους προγράμματα, οι συντονιστές και το προσωπικό, πρέπει να κατέχουν μια σειρά γνώσεων και δεξιοτήτων έτσι ώστε να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τα δεδομένα με τέτοιο τρόπο ώστε να διεξάγεται όσο το δυνατόν καλύτερα η λειτουργία του προγράμματος. Κατά τους συγγραφείς του οδηγού, αν οι δάσκαλοι, το προσωπικό και γενικά οι συντονιστές του προγράμματος ακολουθούν τις συγκεκριμένες στρατηγικές, τότε τα προγράμματα της ομαλής σχολικής μετάβασης θα είναι έτοιμα να εφαρμοστούν.

Το δεύτερο κεφάλαιο του εκπαιδευτικού οδηγού, φέρει τον τίτλο «Τέσσερα στρατηγικά βήματα για να υποστηρίξουμε τη σχολική ετοιμότητα». Στην αρχή του δεύτερου κεφαλαίου, οι συγγραφείς του οδηγού αναφέρουν τα τέσσερα βασικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν οι εκπαιδευτικοί έτσι ώστε να επιτύχουν τη σχολική ετοιμότητα του παιδιού και την ομαλή μετάβασή του στο δημοτικό. Τα τέσσερα αυτά βασικά βήματα είναι τα παρακάτω: 1) Να υιοθετήσουμε και να ευθυγραμμίσουμε τους στόχους του παιδιού μέσα από την ανάπτυξή του και το πλαίσιο της πρώιμης μάθησης, 2) να δημιουργήσουμε και να εφαρμόσουμε ένα πλάνο δράσης για την επίτευξη των στόχων, 3) να εκτιμήσουμε την πρόοδο του παιδιού μέσα από μια συνεχή παρακολούθηση και στη συνέχεια να εξετάζουμε και να αναλύουμε τα δεδομένα αυτά δύο με τρεις φορές το χρόνο, 4) και τέλος, να εξετάζουμε τα δεδομένα αυτά ανά ομάδες παιδιών, προκειμένου να διαπιστώσουμε αν υπήρξε πρόοδος ή όχι έτσι ώστε να αναπτύξουμε και να βελτιώσουμε το πλάνο του προγράμματος προετοιμασίας. Όπως είναι φυσικό, οι συγγραφείς αναλύουν το

κάθε βήμα ξεχωριστά, παραθέτοντας συγκεκριμένα παραδείγματα για το καθένα και προτείνοντας τρόπους για την σωστότερη μέθοδο διεξαγωγής του.

Η ανάλυση του οδηγού ολοκληρώνεται με το τρίτο κεφάλαιο, που φέρει τον τίτλο «Μελέτη περίπτωσης - Το Blue Moon Head Start διεξάγει πρόγραμμα βελτίωσης». Το «Blue Moon Head Start», ξεκίνησε ως ένα φιλόδοξο πρόγραμμα το οποίο παρουσίαζε εκτενείς προσπάθειες βελτίωσης ώστε να καταφέρει να κατοχυρώσει τους στόχους της σχολικής ετοιμότητας και παράλληλα να ενισχύσει την αλληλεπίδραση μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών μέσα στην τάξη. Σήμερα, το πρόγραμμα αυτό, παρέχει υπηρεσίες για παιδιά προσχολικής ηλικίας και οικογένειες σε πολιτεία της Αμερικής. Οι συγγραφείς του οδηγού, στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, παραθέτουν και αναλύουν τον βασικό στόχο του προγράμματος, ο οποίος είναι να καταφέρουν τα παιδιά να επιδείξουν θετικές κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες και να συνάψουν θετικές κοινωνικές σχέσεις μεταξύ τους. Επιπλέον προβάλλουν τους τρόπους βελτίωσης της αλληλεπίδρασης του δασκάλου και των παιδιών μέσα στην τάξη.

Καταληκτικά, διαβάζοντας κανείς τα κεφάλαια του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης, γνωρίζει και εξοικειώνεται με τα βασικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσει έτσι ώστε να είναι σε θέση να οργανώσει μια συλλογή δεδομένων και ανάλυσης τα οποία μπορούν να υποστηρίξουν τη σχολική ετοιμότητα για όλα τα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Επιπροσθέτως, είναι σε θέση να υιοθετήσει τις απαραίτητες μεθόδους με τις οποίες το παιδί, μέσα από τα κατάλληλα προγράμματα μετάβασης, θα εμπλακεί στις ποικίλες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου, οι οποίες θα το βοηθήσουν να αναπτύξει την αντιληπτική και κοινωνική του ικανότητα και κατ' επέκταση θα το προετοιμάσουν όσο το δυνατόν καλύτερα για την ομαλή μετάβασή του στο δημοτικό.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο, η ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων.¹ Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης αναφέρουν αυτούς τους παράγοντες, οι οποίοι δεν είναι άλλοι από την

---

¹ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

οικογένεια, το στενό δηλαδή περιβάλλον του παιδιού, το σχολείο, συγκεκριμένα οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών αλλά και οι σχέσεις που δημιουργούν μεταξύ τους τα ίδια τα παιδιά και η κοινωνία γενικότερα, δηλαδή το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του παιδιού. Οι παραπάνω παράγοντες είναι εκείνοι οι οποίοι συμβάλλουν ενεργά στην διασφάλιση μιας ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο. Επιπροσθέτως, οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού δίνουν έμφαση στη σχέση μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών και τη θεωρούν και απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό. Αυτό διαφαίνεται και στο σημείο όπου οι συγγραφείς του οδηγού κάνουν λόγο για τα τέσσερα βασικά βήματα τα οποία θεωρούν απαραίτητα για την επίτευξη μιας ομαλής σχολικής μετάβασης. Μέσα από τα βήματα αυτά παρατηρούμε πως οι συγγραφείς ακολουθούν ξεκάθαρα το αναπτυξιακό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης, αφού απαραίτητη προϋπόθεση για τα βήματα αυτά θέτουν τη συνεργασία των γονέων με τον εκπαιδευτικό καθώς και των εκπαιδευτικών μεταξύ τους.² Είναι λοιπόν φανερό πως ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο παρών οδηγός βασίζεται σε δύο βασικές θεωρίες μετάβασης, την Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας (Development readiness theory) και την Οικοσυστημική Θεωρία. Η πρώτη θεωρία αναφέρει πως η σχολική ετοιμότητα ενός παιδιού δεν εξαρτάται μόνο από την αναπτυξιακή ικανότητα των παιδιών αλλά κυρίως από την ικανότητα του σχολικού περιβάλλοντος να δώσει έμφαση και να ενισχύσει το αναπτυξιακό στάδιο κάθε παιδιού. Σύμφωνα με την παρούσα θεωρία, η διαδικασία αυτή προϋποθέτει τη συνεχή και επαναλαμβανόμενη σχέση μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου ή της σχολικής κοινότητας γενικότερα.³ Όπως προκύπτει και από τον εν λόγω οδηγό, οι συγγραφείς μέσα από τα τέσσερα στρατηγικά βήματα που αναλύουν, υπογραμμίζουν συχνά τη στενή σχέση και συνεργασία που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των γονέων και του εκπαιδευτικού αλλά και των εκπαιδευτικών

---

² “School Readiness for All children: Using data to support child Outcomes», σ.8
Διαδικτυακή πηγή:
http://www.hitinc.org/uploads%5Cresources%5C1308%5Cncqtl_data_handbook_version_11_1_11.pdf

³ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

μεταξύ τους προκειμένου να επιτευχθεί όσο το δυνατόν καλύτερα η προετοιμασία του παιδιού για την ομαλή μετάβασή του στο δημοτικό.⁴

Η δεύτερη θεωρία στηρίζεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, στους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το κοινωνικό περιβάλλον ευρύτερα. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει διαρκώς να βελτιώνουν και να ενδυναμώνουν τη συνεργασία οικογένειας και νηπιαγωγείου. Με τον τρόπο αυτό το παιδί θα αναπτύσσεται διαρκώς μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον και θα είναι καλύτερα προετοιμασμένο για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Επιπλέον, η Οικοσυστημική προσέγγιση παρέχει ένα συγκεκριμένο τρόπο ανάλυσης, κατανόησης και καταγραφής δεδομένων.⁵ Όπως προκύπτει και πάλι από τις αναφορές των συγγραφέων στα τέσσερα βασικά στρατηγικά βήματα φανερώνονται στοιχεία της Οικοσυστημικής Θεωρίας. Συγκεκριμένα μέσα από τα παραπάνω βήματα, οι συγγραφείς υπογραμμίζουν πως είναι απαραίτητη η συστηματική παρακολούθηση των παιδιών, η συλλογή δεδομένων και η καταγραφή των αποτελεσμάτων για τη διασφάλιση μιας σωστής και ολόπλευρης ανάπτυξης του παιδιού.⁶

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί το Αναλυτικό πρόγραμμα της Washington.

Εκπαιδευτικός Οδηγός II:

Τίτλος: “Planning for Terrific Transitions: A guide for Georgia Schools on kindergarten Transition”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο δεύτερος οδηγός τον οποίο θα μελετήσουμε φέρει τον τίτλο “Planning for Terrific Transitions: A guide for Georgia Schools on kindergarten Transition”. Ο εν λόγω

---

⁴ “School Readiness for All children: Using data to support child Outcomes», σ.8

Διαδικτυακή πηγή:

http://www.hitinc.org/uploads%5Cresources%5C1308%5Cncqtl_data_handbook_version_11_1_11.pdf

⁵ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

⁶ “School Readiness for All children: Using data to support child Outcomes», σ.8-13

Διαδικτυακή πηγή:

http://www.hitinc.org/uploads%5Cresources%5C1308%5Cncqtl_data_handbook_version_11_1_11.pdf

οδηγός απευθύνεται στα σχολεία της Georgia και κατ' επέκταση στους δασκάλους, στους γονείς αλλά και στα παιδιά προσχολικής ηλικίας, συγκεκριμένα σε εκείνα που πρόκειται να αφήσουν το νηπιαγωγείο και να πάνε στο δημοτικό. Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού, από τις πρώτες κιόλας σελίδες, δίνουν ένα ορισμό για το τι είναι τελικά για τους ίδιους η σχολική ετοιμότητα. Κατά την κρίση τους, η σχολική μετάβαση είναι μια διαδικασία η οποία προετοιμάζει όλα τα παιδιά, τους φοιτητές, τις οικογένειες, τα σχολεία και κατ' επέκταση τις κοινότητες να αναπτύξουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και σχέσεις, οι οποίες βοηθούν το παιδί -τους μαθητές- να μετακινούνται από το ένα σχολικό περιβάλλον στο άλλο. Σύμφωνα με τους συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού, η μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό είναι μια σημαντική περίοδος για τη ζωή του. Για το λόγο αυτό, όπως είναι εύλογο, το πρόγραμμα το οποίο θα ακολουθηθεί στο νηπιαγωγείο θα πρέπει να είναι διαμορφωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε να προετοιμάζεται όσο το δυνατόν σωστότερα το κάθε παιδί έτσι ώστε να έχει μετ' έπειτα μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό.

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Όπως ανέφερα και παραπάνω, ο οδηγός αυτός απευθύνεται στα σχολεία της Georgia και κατ' επέκταση στους δασκάλους, στους γονείς αλλά και στα παιδιά προσχολικής ηλικίας που ετοιμάζονται να αφήσουν το νηπιαγωγείο και να πάνε στο δημοτικό. Κύριος στόχος των συγγραφέων του οδηγού είναι να μεταδώσει πληροφορίες και πιο συγκεκριμένα, σχετικές δραστηριότητες, μέσα από τις οποίες τα παιδιά και οι γονείς θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν το σχολείο, το προσωπικό, τις εγκαταστάσεις του, το πρόγραμμα σπουδών, τις προσδοκίες που αυτό έχει και κυριότερο όλων να γνωρίσουν οι γονείς αλλά και τα παιδιά, τις άλλες οικογένειες. Μέσα από τις δραστηριότητες και τα προγράμματα που θα αναλυθούν στον εν λόγω οδηγό, τα παιδιά θα προετοιμαστούν όσο το δυνατόν καλύτερα για τη μετάβασή τους από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, θα ξέρουν δηλαδή τί να περιμένουν, το χώρο του σχολείου, τους δασκάλους τους, τους συνομήλικους τους έτσι ώστε να μπορούν να ενταχθούν ομαλά στα νέα εκπαιδευτικά δεδομένα που τους περιμένουν.

Κατά την κρίση μας, μία από τις βασικότερες και πιο πρωτότυπες δραστηριότητες που αναλύουν οι συγγραφείς στο συγκεκριμένο οδηγό, είναι αυτή του “Kinder camp”. Πρόκειται για μια δραστηριότητα μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό που αφορά τα ίδια τα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Κατά λέξη, το “Kinder

camp”, σημαίνει παιδικές κατασκηνώσεις, δηλαδή κατασκηνώσεις για παιδιά. Οι κατασκηνώσεις αυτές, παρέχουν στα παιδιά την ευκαιρία να εγκλιματιστούν στο νέο τους «Μεγάλο Σχολείο», να αποκτήσουν εμπειρία πάνω στις σχολικές ρουτίνες, να μάθουν σιγά- σιγά να εξασκούν δεξιότητες που απαιτούνται στο δημοτικό καθώς και να αναπτύξουν σχέσεις με το προσωπικό του σχολείου αλλά και με τα άλλα συνομήλικα παιδιά με τα οποία θα συναναστρέφονται καθημερινά. Αυτό που κατά τη γνώμη μας κάνει ξεχωριστή τη δραστηριότητα αυτή είναι ότι παρέχει στα παιδιά πολλά ερεθίσματα τόσο του εσωτερικού περιβάλλοντος του σχολείου, όσο και του εξωτερικού (ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος), πράγμα που δίνει στο παιδί τη δυνατότητα για μια πολύπλευρη και ποικιλόμορφη μάθηση για τη μετάβαση.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Ο συγκεκριμένος οδηγός δεν δημιουργήθηκε από συγκεκριμένους συγγραφείς αλλά από εταιρικές σχέσεις που συγχωνεύτηκαν με σκοπό τη συγγραφή του οδηγού, δηλαδή διάφορους οργανισμούς, το τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου της Georgia, συλλόγους κλπ. Πιο συγκεκριμένα:

Bright from the Start Georgia Department of Early Care and Learning, Georgia Association on Young Children, Georgia Department of Education, Georgia Parent Teacher Association (PTA), Georgia Parents as Teachers Network, Georgia Public Broadcasting, Smart Start/United Way of Metropolitan Atlanta

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Οι φορείς ή καλύτερα οργανισμοί τους οποίους εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης είναι 1) το παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης του πανεπιστημίου της Georgia, 2) ο σύλλογος γονέων και δασκάλων της Georgia, 3) το πρόγραμμα “Bright Start”.

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός, χωρίζεται σε επτά μικρά κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Ο Σχεδιασμός για Καταπληκτικές Μεταβάσεις: Εισαγωγή». Το κεφάλαιο αυτό μοιάζει με μια μικρή εισαγωγή. Οι συγγραφείς του οδηγού, εξηγούν με λίγα λόγια στους αναγνώστες, τη σημασία της έννοιας «Σχολική Μετάβαση». Όπως ανέφερα και παραπάνω, η σχολική μετάβαση είναι μια διαδικασία η οποία προετοιμάζει όλα τα παιδιά, τους φοιτητές, τις οικογένειες, τα σχολεία και κατ’ επέκταση τις κοινότητες να αναπτύξουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και σχέσεις, οι οποίες βοηθούν το

παιδί και μετ' έπειτα τους μαθητές να μετακινούνται από το ένα σχολικό περιβάλλον στο άλλο. Σύμφωνα με τους συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού, η μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό είναι μια σημαντική περίοδος για τη ζωή του. Οι ρυθμοί μιας επιτυχούς σχολικής μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό δεν είναι για όλα τα παιδιά οι ίδιοι. Το κάθε παιδί ακολουθεί τους δικούς του ρυθμούς και τον δικό του τρόπο μάθησης. Επομένως, όπως μας τονίζουν και οι συγγραφείς του οδηγού, ο σχεδιασμός του προγράμματος μετάβασης και οι διάφορες δραστηριότητες θα πρέπει να προσαρμόζονται στις ανάγκες των παιδιών καθώς και να τροποποιούνται, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Οι συγγραφείς ολοκληρώνουν το κεφάλαιο τονίζοντας πως για μια σωστή και ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό θα πρέπει να υπάρχουν στενοί δεσμοί μεταξύ των νηπιαγωγών και των δασκάλων του δημοτικού και μια συνεχή επαφή και συνεργασία.

Το δεύτερο κεφάλαιο του οδηγού φέρει τον τίτλο «Ο Σχεδιασμός για Καταπληκτικές Μεταβάσεις: Σχολική Μετάβαση- Ομάδα και Σχέδιο». Στο κεφάλαιο αυτό, πραγματεύεται η σημασία της συνεργασίας μεταξύ των γονέων και των παιδιών με τις νηπιαγωγούς αλλά και με τους δασκάλους του δημοτικού για το σχεδιασμό ενός προγράμματος μετάβασης. Επιπλέον οι συγγραφείς του οδηγού, υπογραμμίζουν τη σημασία που έχει η δημιουργία μιας ομάδας μετάβασης στο Νηπιαγωγείο. Η ομάδα αυτή, κατά τους ίδιους μπορεί να δημιουργηθεί από τους ίδιους τους γονείς, το προσωπικό του σχολείου, τις νηπιαγωγούς, τους σχολικούς συμβούλους και άλλους, οι οποίοι θα συντονίζουν το έργο των παιδιών και θα καθοδηγούν.

Επιπροσθέτως, στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται κάποιες δραστηριότητες μετάβασης. Τέλος, οι συγγραφείς κλείνουν το δεύτερο κεφάλαιο παραθέτοντας ένα ενδεικτικό σχέδιο μετάβασης για το νηπιαγωγείο, αποτελούμενο από συγκεκριμένες δραστηριότητες που αφορούν το παιδί, την οικογένεια, το σχολείο αλλά και την κοινότητα γενικότερα. Επισημαίνουν μάλιστα πως κάθε νηπιαγωγός προτού αναπτύξει το σχέδιο μετάβασης θα πρέπει να έχει θέσει κάποιους αρχικούς στόχους, που στην πορεία πρέπει να επιτευχθούν. Έτσι, μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου, θα πρέπει πάντα να ελέγχει αν επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι, να τους συγκρίνει με εκείνους της προηγούμενης χρονιάς και να κάνει τις απαραίτητες προσαρμογές για να υπάρξει συνεχή βελτίωση.

Το τρίτο κεφάλαιο του παρόντος οδηγού, έχει τίτλο «Ο Σχεδιασμός για Καταπληκτικές Μεταβάσεις: Δραστηριότητες σχολικής μετάβασης». Όπως μπορεί κανείς να αντιληφθεί και από τον τίτλο του συγκεκριμένου κεφαλαίου, οι συγγραφείς

μας παραθέτουν κάποιες δραστηριότητες μετάβασης. Οι δραστηριότητες αυτές που αναλύουν οι συγγραφείς βασίζονται σε τέσσερις βασικές αρχές, τις οποίες και επεξηγούν αναλυτικά μέσα στο κεφάλαιο τρία. Οι βασικές αυτές αρχές είναι 1) Η δημιουργία σχέσεων, 2) Η προώθηση της Ακαδημαϊκής Μάθησης, 3) Η παροχή συνεχούς επικοινωνίας, 4) Η παροχή υποστήριξης.

Το τέταρτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Ο Σχεδιασμός για Καταπληκτικές Μεταβάσεις: Παιδικές Κατασκηνώσεις». Κατά την κρίση μου, το κεφάλαιο αυτό είναι το πιο σπουδαίο από όλα τα κεφάλαια του συγκεκριμένου οδηγού που μελετώ. Το “Kinder camp” , όπως το αναφέρουν χαρακτηριστικά στο κεφάλαιο οι συγγραφείς, πρόκειται για μια δραστηριότητα μετάβασης των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Οι παιδικές αυτές κατασκηνώσεις που οργανώνονται στο πλαίσιο του προγράμματος του Νηπιαγωγείου παρέχουν στα παιδιά την ευκαιρία να εγκλιματιστούν στο νέο περιβάλλον που τους περιμένει στο «Μεγάλο Σχολείο», να αρχίσουν να εξοικειώνονται με τις σχολικές ρουτίνες, να μάθουν και να εξασκήσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται στο δημοτικό καθώς και να αναπτύξουν σχέσεις τόσο με το προσωπικό του σχολείου και τις δασκάλες όσο και με τα συνομήλικα παιδιά και τις οικογένειές τους. Στη συνέχεια του κεφαλαίου, οι συγγραφείς μας περιγράφουν το πώς λειτουργεί το πρόγραμμα των παιδικών κατασκηνώσεων παραθέτοντας και συγκεκριμένες δραστηριότητες και ρουτίνες. Τέλος, οι συγγραφείς του οδηγού κλείνουν το κεφάλαιο αυτό υπογραμμίζοντας τα πλεονεκτήματα που έχει το πρόγραμμα αυτό. Αναφέρουν χαρακτηριστικά πως τα παιδιά που συμμετέχουν στο πρόγραμμα των παιδικών κατασκηνώσεων, φαίνονται πιο ανεξάρτητα κατά τη μετάβασή τους στο δημοτικό. Το πρόγραμμα “Kinder camp”, βοηθά στην εξάλειψη του φόβου και των αμφιβολιών που παρουσιάζουν τα παιδιά κατά τη μετάβασή τους στο δημοτικό και κατ’ επέκταση βοηθά τα παιδιά αλλά και τους ίδιους τους γονείς να αισθανθούν πιο άνετα με τους δασκάλους του σχολείου και να εμπλακούν αποφασιστικότερα στις δραστηριότητες του σχολείου.

Συνεχίζοντας, το πέμπτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Ο Σχεδιασμός για Καταπληκτικές Μεταβάσεις: Η συμμετοχή του Οργανισμού Γονέων και Δασκάλων στο εκπαιδευτικό έργο». Οι συγγραφείς αναφέρουν πως ορισμένοι οργανισμοί όπως αυτός των «Γονέων και Δασκάλων», μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο για την παροχή βοήθειας στα σχολεία σχετικά με την ομαλή μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Οι συγκεκριμένοι οργανισμοί έχουν ως στόχο να κάνουν κατανοητά στους γονείς τα οφέλη και την αξία που έχει η

συμμετοχή τους και πρωτίστως το ενδιαφέρον τους για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Για να επιτευχθεί αυτό, όπως μπορεί κανείς να αντιληφθεί, χρειάζεται η διαρκής και επαναλαμβανόμενη επικοινωνία και αλληλεπίδραση μεταξύ των γονέων και του δασκάλου, των οικογενειών μεταξύ τους, των σχολείων αλλά και της κοινότητας γενικότερα. Εν συνεχεία, οι συγγραφείς σε αυτό το κεφάλαιο μας αναλύουν κάποια συγκεκριμένα προγράμματα που έχει εφαρμόσει ο Οργανισμός Γονέων και Δασκάλων με σκοπό την ομαλή μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό.

Περνώντας στο έκτο κεφάλαιο, με τίτλο «Ο Σχεδιασμός για Καταπληκτικές Μεταβάσεις: Ταμείο για την Σχολική Ετοιμότητα», οι συγγραφείς κάνουν λόγο για το θέμα χρηματοδότησης στα Νηπιαγωγεία και στα σχολεία. Οι συγγραφείς διαπιστώνουν πως η χρηματική υποστήριξη των δραστηριοτήτων μετάβασης είναι μια δύσκολη και δαπανηρή διαδικασία. Ωστόσο θεωρούν πως τα σχολεία μπορούν και πρέπει να χρηματοδοτήσουν τις ομάδες και τα προγράμματα μετάβασης στο σχολείο. Οι χρηματοδοτήσεις, όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά προέρχονται από διάφορες επιχορηγήσεις και δωρεές, από κάποιες συνεργασίες που δημιουργούνται με ορισμένες τοπικές επιχειρήσεις και οργανισμούς, από την τοπική βιβλιοθήκη και άλλα.

Το έκτο κεφάλαιο έχει ως τίτλο «Ο Σχεδιασμός για Καταπληκτικές Μεταβάσεις: Power Point, Φυλλάδια και Βίντεο». Οι συγγραφείς στο κεφάλαιο αυτό παραθέτουν στον αναγνώστη κάποια από τα μέσα με τα οποία γίνονται οι δραστηριότητες του προγράμματος μετάβασης στα νηπιαγωγεία και τα σχολεία.

Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο, με τίτλο «Δείγμα: Πληροφορίες για την Εγγραφή στο Νηπιαγωγείο», οι συγγραφείς μας παραθέτουν ένα δείγμα για τα έγγραφα που πρέπει να φέρουν οι γονείς των παιδιών στο Νηπιαγωγείο καθώς και τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η διαδικασία.

Καταληκτικά, διαβάζοντας κανείς τα κεφάλαια του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης μπορεί να συλλέξει πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα της ομαλής μετάβασης των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό καθώς και ενδεικτικές δραστηριότητες που το ακολουθούν. Επιπλέον, όπως ανέφερα και παραπάνω, διαβάζοντας κανείς το τέταρτο κεφάλαιο του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης, υιοθετεί καινοτόμες ιδέες για τη δημιουργία ενός πρωτοποριακού προγράμματος όπως είναι αυτό του “Kinder camp”, μέσα από το οποίο το παιδί εμπλέκεται σε ποικίλες δραστηριότητες που δεν έχουν μόνο ως στόχο την εξοικείωση των παιδιών

με τον εσωτερικό χώρο του σχολείου και της τάξης αλλά αντίθετα τον κόσμο έξω από αυτόν.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το αναπτυξιακό- οικολογικό μοντέλο, η ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων.⁷ Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης αναλύουν διεξοδικά τους παράγοντες εκείνους, που κρίνουν αν ένα παιδί είναι έτοιμο για την ομαλή μετάβασή του από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Οι παράγοντες αυτοί δεν είναι άλλοι από την οικογένεια, το σχολείο και γενικότερα τις σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των δύο παραπάνω.⁸ Οι συγγραφείς αναλύουν ιδιαίτερα το κομμάτι αυτό των σχέσεων, συγκεκριμένα τις στενές σχέσεις που πρέπει να δημιουργούνται μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών αλλά και τις σχέσεις που δημιουργούν μεταξύ τους τα ίδια τα παιδιά και η κοινωνία γενικότερα, δηλαδή το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του παιδιού. Αυτό φαίνεται ήδη από την αρχή, στην προσπάθεια των συγγραφέων να δώσουν ένα συγκεκριμένο ορισμό για τη σχολική μετάβαση, την οποία ορίζουν ως «μια διαδικασία η οποία προετοιμάζει όλα τα παιδιά, τους φοιτητές, τις οικογένειες, τα σχολεία και κατ' επέκταση τις κοινότητες να αναπτύξουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και σχέσεις, οι οποίες βοηθούν το παιδί και μετ' έπειτα τους μαθητές να μετακινούνται από το ένα σχολικό περιβάλλον στο άλλο».⁹ Μέσα στον συγκεκριμένο ορισμό, υπογραμμίζουν τις αλληλοεξαρτώμενες και αλληλοσυνδεόμενες σχέσεις που πρέπει να υπάρχουν ανάμεσα στην οικογένεια, τα παιδιά, το νηπιαγωγείο, το σχολείο, την κοινότητα, πράγμα το οποίο υποστηρίζεται και στο αναπτυξιακό μοντέλο μετάβασης.

Όλοι οι παραπάνω παράγοντες που ανέπτυξαν και ανέλυσαν οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες που συμβάλλουν

---

⁷ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

⁸ “Planning for Terrific Transitions: A guide for Georgia Schools on kindergarten Transition”, σ.3
Διαδικτυακή πηγή:
<https://www.gadoe.org/SchoolImprovement/FederalPrograms/Documents/Kindergarten%20Toolkit.pdf>

⁹ “Planning for Terrific Transitions: A guide for Georgia Schools on kindergarten Transition”, σ. 3
Διαδικτυακή πηγή: <https://www.gadoe.org/School-Improvement/Federal-Programs/Documents/Kindergarten%20Toolkit.pdf>

στην διασφάλιση μια ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού το δημοτικό σχολείο.

Εν κατακλείδι, όπως είναι φανερό, οι συγγραφείς θεωρούν τις σχέσεις μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών αλλά και του δασκάλου με τους ίδιους τους γονείς, απαραίτητη και βασική προϋπόθεση για την ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό. Με βάση τα παραπάνω είναι φανερό πως ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο παρών οδηγός βασίζεται σε δύο βασικές θεωρίες μετάβασης, την Θεωρία της Αλλαγής της Κοινωνικής Θέσης στη Σχολική Κοινότητα (Top dog versus bottom dog theory) και την Συσσωρευτική θεωρία (Commutation theory).

Η πρώτη θεωρία αναφέρει πως όταν τα παιδιά αποτελούν μέλη μιας κυρίαρχης ομάδας όπου βασικό κριτήριο είναι η ηλικία τότε ενδυναμώνεται η αυτοεκτίμηση των παιδιών αυτών σε σχέση με τα παιδιά που αποτελούν μέλη μια άλλης μικρότερης ηλικιακά ομάδας. Πολλές φορές βέβαια, όπως διαπιστώνεται, η αλλαγή αυτή της κοινωνικής τους θέσης μπορεί σε πολλές περιπτώσεις να προκαλέσει αισθήματα φόβου, ανασφάλειας, απομόνωσης και σε αρκετές περιπτώσεις δύσκολη προσαρμογή στη νέα σχολική κοινότητα.¹⁰ Την παραπάνω άποψη την ενστερνίζονται και οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού στο σημείο όπου κάνουν λόγο για τις παιδικές κατασκηνώσεις. Θεωρούν πως στις παιδικές κατασκηνώσεις, τα παιδιά, μέσα από διαφορετικά και ποικίλα προγράμματα μετάβασης προετοιμάζονται για το «Μεγάλο Σχολείο».¹¹ Συγκεκριμένα τα παιδιά, μέσα από τα προγράμματα των παιδικών κατασκηνώσεων γίνονται μέλη μιας κυρίαρχης ομάδας, γεγονός που ενισχύει την αυτοεκτίμηση τους και τα βοηθά να κάνουν ευκολότερα το επόμενο βήμα και να μεταβούν δυναμικά στο δημοτικό.¹² Σύμφωνα με τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι

---

¹⁰ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

¹¹ “Planning for Terrific Transitions: A guide for Georgia Schools on kindergarten Transition”, σ.12
Διαδικτυακή πηγή:
<https://www.gadoe.org/SchoolImprovement/FederalPrograms/Documents/Kindergarten%20Toolkit.pdf>

¹² “Planning for Terrific Transitions: A guide for Georgia Schools on kindergarten Transition”, σ.13-14
Διαδικτυακή πηγή:
<https://www.gadoe.org/SchoolImprovement/FederalPrograms/Documents/Kindergarten%20Toolkit.pdf>

ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης βασίζεται στη Θεωρία της αλλαγής της κοινωνικής θέσης στη σχολική κοινότητα.

Η δεύτερη θεωρία υποστηρίζει πως οι πολλαπλές και ταυτόχρονες αλλαγές επηρεάζουν θετικά την ψυχολογία των παιδιών, ενδυναμώνοντας την αυτοπεποίθησή τους, και ενισχύοντας τα κίνητρα μάθησης των παιδιών. Τα μοντέλα της συσσωρευτικής θεωρίας επικεντρώνονται στα αποτελέσματα που προκύπτουν από τα ταυτόχρονα και επαναλαμβανόμενα βιώματα πολλαπλών γεγονότων σε μια σύντομη σχετικά χρονική περίοδο.¹³ Οι συγγραφείς του οδηγού, αναφερόμενοι στις παιδικές κατασκηνώσεις υπογραμμίζουν πως μέσα από τις μικρές ομάδες που φτιάχνουν τα παιδιά μεταξύ τους καθώς και μέσα από το πρόγραμμα μετάβασης που συμμετέχουν βιώνουν πολλαπλά ερεθίσματα και γεγονότα και μάλιστα μέσα σε σχετικά μικρή χρονική περίοδο.¹⁴ Σύμφωνα λοιπόν με τα λεγόμενα των συγγραφέων διαπιστώνεται ότι ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης, εκτός από τη Θεωρία της Κοινωνικής Θέσης βασίζεται και στη Συσσωρευτική Θεωρία.

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί το Αναλυτικό πρόγραμμα της Georgia.

Εκπαιδευτικός Οδηγός III:

Τίτλος: “Transitional Kindergarten Planning Guide”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο τρίτος στη σειρά οδηγός τον οποίο θα μελετήσω απευθύνεται στα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Συγκεκριμένα στα παιδιά τα οποία πρόκειται να αφήσουν το νηπιαγωγείο και να πάνε στο «Μεγάλο Σχολείο», το δημοτικό. Κατά τους συγγραφείς του οδηγού, η σωστή οργάνωση των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων μετάβασης στα νηπιαγωγεία και τα σχολεία και ο σωστός συντονισμός νηπιαγωγείου-σχολείου προετοιμάζουν καλύτερα και σωστότερα το παιδί για μια ομαλή μετάβαση

---

¹³ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

¹⁴ “Planning for Terrific Transitions: A guide for Georgia Schools on kindergarten Transition”, σ.13

Διαδικτυακή πηγή:

<https://www.gadoe.org/SchoolImprovement/FederalPrograms/Documents/Kindergarten%20Toolkit.pdf>

στο δημοτικό. Το κάθε παιδί, μέσα από το κατάλληλο πρόγραμμα μετάβασης ωριμάζει κοινωνικά, αναπτυξιακά και συναισθηματικά και θεωρείται πλέον έτοιμο για τη μετάβασή του στο δημοτικό.

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Όπως ανέφερα και παραπάνω, ο συγκεκριμένος οδηγός αναφέρεται στα παιδιά προσχολικής ηλικίας. Βασικός στόχος των συγγραφέων του οδηγού είναι να παρουσιάσουν ένα, όσο το δυνατόν σωστότερο πρόγραμμα σχεδιασμού μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, το οποίο θα βοηθήσει και θα καθοδηγήσει αρκετά σχολεία στην Καλιφόρνια. Επιπροσθέτως, οι συγγραφείς, επιθυμούν να οικοδομήσουν μια γέφυρα μεταξύ του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου. Κατά τους ίδιους, για να υπάρξει αυτή η γεφύρωση θα πρέπει να βρίσκονται σε διαρκή και στενή επικοινωνία οι γονείς και τα μέλη της οικογένειας γενικότερα με τις νηπιαγωγούς και τους δασκάλους.

Ακόμη, μέσα στον εν λόγω οδηγό, οι δραστηριότητες του προγράμματος μετάβασης είναι δομημένες και σχεδιασμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των παιδιών και όλων των σχολικών περιοχών της Καλιφόρνια, δηλαδή μεγάλες σχολικές περιοχές και μικρές αγροτικές περιοχές.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού είναι τα μέλη της συντακτικής ομάδας του προγράμματος της Σχολικής Ετοιμότητας στην Καλιφόρνια. Συγκεκριμένα:

Angela Baxter, Pansy Ceballos, Pamela Comfort, Wilma Hashimoto, Nancy Herota, Lisa Kaufman, Vicky Kukuruda, Lori Musso, Julie M. Parsons, Elizabeth Pinkerton, Judy Sanchez, Lisa Sandberg, Kathy Thompson, Cathy Wietstock, Natalie Woods Andrews, Joyce Wright.

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης είναι 1) το ίδρυμα David και Lucie Packard, 2) το Σύλλογο Εκπαιδευτικών Υπηρεσιών Επιθεώρησης της Καλιφόρνια, 3) τα Κέντρα Προσχολικής Αγωγής της Καλιφόρνια, 4) την Ένωση των σχολικών περιοχών-φωτογραφίες από το Δημοτικό σχολείο Lakeview.

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός χωρίζεται σε τρία βασικά κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Ξεκινώντας: Δομή Προγράμματος και Σχεδιασμού». Στο κεφάλαιο αυτό πραγματεύονται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να λειτουργήσει καλύτερα ένα πρόγραμμα μετάβασης και να γεφυρωθεί, όπου είναι απαραίτητο, το χάσμα μεταξύ του νηπιαγωγείου και του δημοτικού σχολείου. Κατά τους συγγραφείς, ο πρώτος τρόπος είναι η ορθή και άμεση επικοινωνία των γονέων με τις νηπιαγωγούς και τους δασκάλους. Η καλύτερη δυνατή επικοινωνία μπορεί να επιτευχθεί μέσα από ποικίλες εκδηλώσεις, συναντήσεις και δραστηριότητες που θα ενισχύσουν τις σχέσεις μεταξύ των γονέων και των δασκάλων. Επιπλέον, προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιτυχία του προγράμματος κρίνεται απαραίτητο να αναπτυχθεί ένα αποτελεσματικό σχέδιο επικοινωνίας για την ενημέρωση των γονέων σχετικά με τα προγράμματα μετάβασης έτσι ώστε να υπάρξει η υποστήριξη και η ενεργή συμμετοχή τους στις διάφορες δραστηριότητες. Άλλες στρατηγικές επικοινωνίας που μας αναφέρουν οι συγγραφείς είναι η παροχή εντύπων, φυλλαδίων, σχετικών συνδέσμων στο διαδίκτυο καθώς και διαφημιστικά φυλλάδια και αφίσες. Επιπροσθέτως οι πληροφορίες θα πρέπει να διανέμονται σε διάφορες γλώσσες έτσι ώστε να καλύπτουν τις γλωσσικές ανάγκες κάθε κοινότητας ή περιοχής. Ο δεύτερος τρόπος που αναφέρουν οι συγγραφείς είναι η σωστή οργάνωση του προγράμματος μετάβασης, δηλαδή η σωστή διαμόρφωση των σχολικών χώρων, το εβδομαδιαίο πρόγραμμα, οι διευκολύνσεις στη μεταφορά και άλλα. Τέλος ο τρίτος τρόπος με τον οποίο μπορεί να λειτουργήσει καλύτερα ένα πρόγραμμα μετάβασης είναι η διαρκή επαγγελματική ανάπτυξη κάθε δασκάλου. Κάθε νηπιαγωγείο και κάθε σχολείο επιβάλλεται να έχει επαγγελματικά και πνευματικά καταρτισμένους παιδαγωγούς. Ωστόσο κάθε νηπιαγωγός και κάθε δάσκαλος πρέπει να εξοικειώνεται σταδιακά με τα νέα δεδομένα κάθε εποχής και να σημειώνει συνεχή βελτίωση. Το πλήθος των εμπειριών και των γνώσεων είναι εκείνο που θα οδηγήσει τους εκπαιδευτικούς στη δημιουργία μιας αναπτυξιακά κατάλληλης προσέγγισης που θα ανταποκρίνεται στις διαφορετικές κοινωνικές και συναισθηματικές ανάγκες κάθε παιδιού και συνεπακόλουθα στην ολόπλευρη ανάπτυξή του και κατ' επέκταση την ομαλή μετάβασή του στο δημοτικό.

Το δεύτερο κεφάλαιο του οδηγού φέρει τον τίτλο «Αποτελεσματική Διδασκαλία, Πρόγραμμα Μαθημάτων και Αξιολόγηση». Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο οι συγγραφείς μας παραθέτουν όλα όσα κατά την κρίση τους θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα σωστό πρόγραμμα μετάβασης. Για παράδειγμα διδακτικό προσωπικό που να

διευκολύνει και να ενισχύει την κοινωνική, συναισθηματική, σωματική, γλωσσική και γνωστική ανάπτυξη του κάθε παιδιού ξεχωριστά. Επιπλέον να δημιουργούνται θετικές και ουσιαστικές σχέσεις μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών, του δασκάλου και των γονέων καθώς και των παιδιών μεταξύ τους και άλλα.

Επιπροσθέτως, το δεύτερο κεφάλαιο εμπεριέχει σχετικές πληροφορίες για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί κάποιος να διδάξει ένα πρόγραμμα μετάβασης ανάλογα με το επίπεδο κάθε παιδιού, τις ανάγκες του, τις ιδιαιτερότητές του καθώς και τις ειδικές μαθησιακές δυσκολίες που μπορεί να έχει. Παράλληλα με τους τρόπους διδασκαλίας ενός προγράμματος μετάβασης αναφέρονται και τα πράγματα τα οποία πρέπει να διδάξει η δασκάλα, τα οποία βρίσκονται και στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου και του σχολείου. Χαρακτηριστικά παραδείγματα σύμφωνα με τους συγγραφείς του οδηγού είναι η κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού, η γλώσσα, (όπως η ταύτιση φωνήματος- γραφήματος, η αναφορά μιας σειράς από γράμματα, αριθμούς, αντικείμενα ή χρώματα), τα μαθηματικά, η ιστορία, η φυσική αγωγή και άλλα.

Τέλος, το πιο σημαντικό που μας αναφέρουν οι συγγραφείς στο συγκεκριμένο κεφάλαιο είναι οι τρόποι με τους οποίους οι δάσκαλοι και οι νηπιαγωγοί αξιολογούν το αν και το κατά πόσο τα παιδιά έμαθαν όλα όσα διδάχθηκαν. Οι αξιολογήσεις είναι απαραίτητο να στηρίζονται στην ολόπλευρη ανάπτυξη του μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να χρησιμοποιούν ποικίλα εργαλεία μέτρησης και συγκεκριμένες προσεγγίσεις κάθε φορά για την αξιολόγηση.

Προχωρώντας στο τρίτο κεφάλαιο, το οποίο έχει ως τίτλο «Επόμενα Βήματα, η Δημιουργία ενός σχεδίου μετάβασης για μια τοπική σχολική περιοχή», δίνεται η δυνατότητα στον αναγνώστη να διαβάσει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να οργανωθεί και να δομηθεί σωστά ένα πρόγραμμα μετάβασης, ανάλογα βέβαια και με την σχολική περιοχή στην οποία θα εφαρμοστεί. Σύμφωνα με όσα μας παραθέτουν οι συγγραφείς του οδηγού, ένα Πρόγραμμα Μετάβασης μπορεί να διαμορφωθεί σωστά αν τηρηθούν τα παρακάτω: Αρχικά θα πρέπει να δημιουργηθεί μια ομάδα επικοινωνίας σχετικά με το πρόγραμμα μετάβασης, να καθοριστεί το ποια θα είναι τα κεφάλαια που θα είναι σε θέση να στηρίξουν το πρόγραμμα αυτό καθώς και οι εγκαταστάσεις που θα είναι διαθέσιμες να χρησιμοποιηθούν ως αίθουσες για το πρόγραμμα. Εν συνεχεία, για την αποτελεσματικότερη διδασκαλία ενός προγράμματος μετάβασης, θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να εκτιμά το περιβάλλον της τάξης, να καθορίζει εκείνος τον τρόπο με τον οποίο θα διδάξει την τάξη του αλλά και

το τι θα διδάξει, ανάλογα πάντα και με το επίπεδο των παιδιών και τέλος μα κυριότερο όλων, να καθορίσει το πώς θα καταλάβει αν οι μαθητές πράγματι μαθαίνουν.

Καταληκτικά, διαβάζοντας κανείς τα κεφάλαια του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης, μπορεί να συλλέξει πλήθος πληροφοριών για τον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται και λειτουργεί ένα πρόγραμμα μετάβασης. Επιπλέον ο αναγνώστης κατανοεί τη σπουδαιότητα του να θέτονται κάποιοι αρχικοί στόχοι, από την αρχή της διδασκαλίας ενός προγράμματος μετάβασης, τους οποίους στο τέλος θα πρέπει να ελέγξει για να διαπιστώσει αν τελικά οι μαθητές πράγματι έμαθαν όσα χρειαζόνταν.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός, όπως και οι περισσότεροι οδηγοί μετάβασης ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή αλλιώς οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το αναπτυξιακό- οικολογικό μοντέλο η ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων.¹⁵ Σύμφωνα πάντα και με τους συγγραφείς του παρόντος οδηγού, προκειμένου να λειτουργήσει σωστά ένα πρόγραμμα μετάβασης θα πρέπει να δίνεται πρωτίστως έμφαση στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Επιπροσθέτως, κρίνεται απαραίτητη η ενεργός συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων και γενικότερα των φορέων ολόκληρης της κοινωνίας. Συγκεκριμένα, στο κεφάλαιο «Επικοινωνία», οι συγγραφείς καθιστούν ξεκάθαρο στους αναγνώστες πως η ολόπλευρη ανάπτυξη ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας και η ομαλή σχολική μετάβασή του στο δημοτικό καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τις σχέσεις και τη συνεργασία που δημιουργείται ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς.¹⁶

Όπως είναι εύλογο, οι συγγραφείς του οδηγού θεωρούν ότι το παιδί, προκειμένου να αντιμετωπίσει μια ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο θα πρέπει να βρίσκεται διαρκώς σε ένα σύστημα σχέσεων και αλληλεπιδράσεων ανάμεσα σε ανθρώπους, σε χώρους και σε συγκεκριμένους θεσμούς που όλα μαζί αποτελούν αυτό που λέμε, οικολογικό σύστημα μετάβασης. Όπως είναι λοιπόν

---

¹⁵ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

¹⁶ “Transitional Kindergarten Planning Guide”, σ.12

Διαδικτυακή πηγή: http://ccsesa.org/wp-content/uploads/2013/12/TKGuide_11311_Web.pdf

επόμενο, ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό- οικολογικό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο εν λόγω οδηγός βασίζεται σε μία βασική θεωρία μετάβασης, την Οικοσυστημική Θεωρία. Η συγκεκριμένη θεωρία θεμελιώνεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η Οικοσυστημική θεωρία ταυτίζεται καλύτερα με τη σημερινή εποχή και τα νέα δεδομένα της λόγω των ποικιλόμορφων κοινωνικών, πολιτιστικών και γλωσσικών της χαρακτηριστικών.¹⁷ Λόγω των παραπάνω, οι εκπαιδευτικοί πρέπει διαρκώς να βελτιώνονται και να επιμορφώνονται στις νέες συνθήκες έτσι ώστε και το ίδιο το παιδί να αναπτύσσεται διαρκώς μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον και να προετοιμάζεται όσο το δυνατόν καλύτερα για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Οι συγγραφείς στον εν λόγω οδηγό αναλύουν τις στενές αυτές σχέσεις που πρέπει να δημιουργούνται μεταξύ των παιδιών, των γονέων και των εκπαιδευτικών.¹⁸ Επιπλέον αναφέρονται στη διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, υπογραμμίζοντας πως είναι απαραίτητη η συνεχής βελτίωση, δεδομένου ότι βρισκόμαστε σε ένα συνεχώς εξελισσόμενο περιβάλλον μάθησης.¹⁹ Επομένως, όπως είναι φυσικό, ο συγκεκριμένος οδηγός ταυτίζεται με την Οικοσυστημική Θεωρία μετάβασης.

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός οδηγός ακολουθεί το αναλυτικό πρόγραμμα της Καλιφόρνια.

---

¹⁷ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

¹⁸ “Transitional Kindergarten Planning Guide”, σ.12
Διαδικτυακή πηγή: http://ccsesa.org/wp-content/uploads/2013/12/TKGuide_11311_Web.pdf

¹⁹ “Transitional Kindergarten Planning Guide”, σ.13-14
Διαδικτυακή πηγή: http://ccsesa.org/wp-content/uploads/2013/12/TKGuide_11311_Web.pdf

Εκπαιδευτικός Οδηγός IV:

Τίτλος: “Let’s go to school! (A guide for families on kindergarten Transition)”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο τέταρτος εκπαιδευτικός οδηγός τον οποίο θα μελετήσουμε φέρει τον τίτλο “ Let’s go to school! (A guide for families on kindergarten Transition) ”. Ο εν λόγω οδηγός διαφέρει από τους προηγούμενους οδηγούς που ανέλυσα αφού απευθύνεται αποκλειστικά σε γονείς. Συγκεκριμένα απευθύνεται στους γονείς τους οποίους το παιδί είναι προσχολικής ηλικίας και πρόκειται να αφήσει το νηπιαγωγείο και να πάει στο δημοτικό. Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού οδηγού έχουν ως στόχο να συμβουλέψουν και να προετοιμάσουν τους γονείς όσο το δυνατόν καλύτερα για την ομαλή μετάβαση των παιδιών τους από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Μάλιστα, στις πρώτες σελίδες του οδηγού μετάβασης δίνουν έναν ορισμό για τη σχολική μετάβαση έτσι ώστε να γίνει από την αρχή κατανοητό στους γονείς το θέμα στο οποίο θα κληθούν να δοκιμαστούν, ή καλύτερα να προετοιμαστούν. Για τους συγγραφείς, σχολική μετάβαση ορίζεται η διαδικασία που προετοιμάζει όλους τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, τις οικογένειες, τα σχολεία και την κοινότητα γενικότερα να αναπτύξουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και σχέσεις, οι οποίες με τη σειρά τους θα βοηθήσουν τους μαθητές να μετακινηθούν από το ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον στο άλλο. Μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό, όπως οι ίδιοι υποστηρίζουν βοηθά το παιδί να αποκτήσει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, να αναπτύξει καλύτερες σχέσεις με τους άλλους, είτε συνομηλίκους είτε εκπαιδευτικούς και να πετύχει στο σχολείο αλλά και στη μετέπειτα ζωή του.

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης, όπως προαναφέρθηκε απευθύνεται στους γονείς των παιδιών προσχολικής ηλικίας που πρόκειται να αφήσουν το νηπιαγωγείο και να πάνε στο «Μεγάλο Σχολείο», το δημοτικό. Σκοπός των συγγραφέων του οδηγού είναι να παρέχει στους γονείς τις απαραίτητες πληροφορίες για την ομαλή σχολική μετάβαση των παιδιών τους στο δημοτικό προκειμένου να είναι οι ίδιοι όσο το δυνατόν καλύτερα προετοιμασμένοι για το μεγάλο αυτό βήμα. Οι συγγραφείς μέσα στις σελίδες του παρόντος οδηγού απαντούν και αναλύουν πολλές από τις ερωτήσεις

και τους ενδοιασμούς που είναι επόμενο να δημιουργηθούν στους γονείς, κατά την περίοδο μετάβασης του παιδιού τους από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο.

Συγκεκριμένα, αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί ένας γονέας να προετοιμάσει την οικογένεια και το παιδί του για το δημοτικό καθώς και τρόποι με τους οποίους ο γονέας μπορεί να εμπλακεί στις δραστηριότητες του σχολείου και κατ' επέκταση στην εκπαίδευση του παιδιού του.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Στον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης δεν αναφέρονται ξεκάθαρα οι συγγραφείς του. Ωστόσο, όπως φαίνεται από την εισαγωγή, ο οδηγός μοιάζει να είναι γραμμένος από κάποια μέλη του μεταβατικού προγράμματος της Georgia, χωρίς όμως να αναφέρονται χαρακτηριστικά. Μονάχα στο τέλος του οδηγού μετάβασης αναγράφονται οι συνεργάτες των συγγραφέων, μέλη διάφορων οργανώσεων, στους οποίους μπορούν οι αναγνώστες να ανατρέξουν για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την μετάβαση στο δημοτικό και τα σχετικά προγράμματά της, οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

Bright from the Start, Smart Start, United Way of Metropolitan Atlanta, Georgia Public Broadcasting, Georgia Parent Teacher Association, Georgia Parents As Teachers Network, Georgia Department of Education, Georgia Association on Young Children.

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης είναι 1) το Υπουργείο Παιδείας της Georgia, 2) το Δίκτυο Γονέων και Δασκάλων της Georgia, 3) το πρόγραμμα Bright from the Start, 4) ο Σύλλογος Γονέων και Δασκάλων της Georgia, 5) το πρόγραμμα Smart Start, 6) United Way Of Metropolitan Atlanta.

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός δε χωρίζεται σε κεφάλαια, όπως οι προηγούμενοι οδηγοί τους οποίους ανέλυσα παραπάνω. Αντίθετα οι συγγραφείς του οδηγού μετάβασης επέλεξαν σε κάθε σελίδα να γράφουν με κεφαλαία γράμματα την ερώτηση την οποία θέλουν να αναπτύξουν και στη συνέχεια, από κάτω, την ανάλυσή της. Για τους περισσότερους αναγνώστες, ο τρόπος αυτός είναι αρκετά εύκολος ως προς την ανάγνωση και κατανόηση του οδηγού.

Οι συγγραφείς ξεκινούν την ανάλυση του οδηγού τους με έναν ορισμό για τη σχολική μετάβαση. Ως σχολική μετάβαση ορίζουν τη διαδικασία που προετοιμάζει όλους τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, τις οικογένειες, τα σχολεία και την κοινότητα γενικότερα να αναπτύξουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και σχέσεις, οι οποίες με τη σειρά τους θα βοηθήσουν τους μαθητές να μετακινηθούν από το ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον στο άλλο. Κατά τους συγγραφείς, μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό βοηθά το παιδί να αποκτήσει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, να αναπτύξει καλύτερες σχέσεις με τους άλλους, είτε συνομηλίκους είτε εκπαιδευτικούς και να πετύχει στο σχολείο αλλά και στη μετέπειτα ζωή του.

Στη συνέχεια οι συγγραφείς ξεκινούν την ανάπτυξη και την ανάλυση συγκεκριμένων ερωτημάτων που είναι εύλογο να δημιουργηθούν στους γονείς των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Αρχικά οι ερωτήσεις αυτές αναφέρονται στη φάση όπου τα παιδιά βρίσκονται ακόμα στο νηπιαγωγείο. Συγκεκριμένα στο πώς και στο πότε μπορεί να γίνει η εγγραφή στο νηπιαγωγείο καθώς και τα έντυπα τα οποία πρέπει να παραπέμψουν οι γονείς για να γίνει η εγγραφή. Ακόμα, οι συγγραφείς αναλύουν ερωτήσεις σχετικά με το τι πρόκειται να μάθει το παιδί στο νηπιαγωγείο καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι γονείς να καταλάβουν αν το παιδί τους έμαθε όλα όσα έπρεπε στο νηπιαγωγείο.

Στις επόμενες σελίδες οι συγγραφείς του οδηγού περνούν στην ανάλυση ερωτήσεων που έχουν σχέση με τη σχολική μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Χαρακτηριστικά αναφέρουν το πώς μπορούν οι ίδιοι οι γονείς να είναι σίγουροι για το ποιο σχολείο να επιλέξουν για το παιδί τους, τους τρόπους με τους οποίους να προετοιμάσουν οι γονείς την οικογένεια και το παιδί για την ομαλή μετάβασή του στο σχολείο και βασικότερο όλων, τη διαδικασία με την οποία οι γονείς μπορούν να εμπλακούν στις δραστηριότητες του σχολείου αλλά και στην εκπαίδευση του παιδιού τους γενικότερα.

Τέλος, οι συγγραφείς του οδηγού παραπέμπουν τους γονείς σε κάποια χρήσιμα εγχειρίδια γνωστών συγγραφέων όπως η Katie Davis, η Alison McGhee και η Nancy Carlson, τα οποία μπορούν να συμβουλευτούν σχετικά με την σχολική μετάβαση.

Καταληκτικά, οι γονείς που θα διαβάσουν τον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης μπορούν να λύσουν αρκετές από τις απορίες και τους ενδοιασμούς που τους απασχολούν σχετικά με την μετάβαση του παιδιού τους από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο, καθώς και να προετοιμάσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την οικογένεια και το παιδί τους για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το Αναπτυξιακό ή αλλιώς Οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο μοντέλο μετάβασης, η σωστή προσαρμογή του παιδιού στα νέα δεδομένα του σχολείου εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί είναι κατά κύριο λόγο η οικογένεια, οι δάσκαλοι, το νηπιαγωγείο, το σχολείο και η κοινότητα γενικότερα.²⁰

Στο συγκεκριμένο οδηγό, παρατηρούμε πως οι συγγραφείς υπογραμμίζουν κυρίως τους τρόπους με τους οποίους οι γονείς μπορούν να εμπλακούν στις δραστηριότητες του σχολείου αλλά και της γενικότερης εκπαίδευσης του παιδιού τους.²¹ Κατά τους ίδιους τους συγγραφείς, η εμπλοκή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι ο κυριότερος τρόπος με τον οποίο μπορεί να επιτευχθεί η σωστότερη προετοιμασία για την ομαλή μετάβαση του παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό.

Όπως λοιπόν διαπιστώνεται, ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό μοντέλο μετάβασης, σύμφωνα με το οποίο η διασφάλιση μιας ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο μπορεί να διασφαλιστεί μέσα από ένα σύστημα στενών και διαρκών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στους γονείς και τους δασκάλους, του νηπιαγωγείου και του σχολείου, της κοινότητας γενικότερα.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο εν λόγω οδηγός βασίζεται σε μία βασική θεωρία μετάβασης, την Οικοσυστημική Θεωρία. Η συγκεκριμένη θεωρία θεμελιώνεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η ολόπλευρη ανάπτυξη ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας διαμορφώνεται μέσα από τα διαρκώς μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα στα οποία καθοριστικό ρόλο παίζουν οι σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, στο σχολείο και το νηπιαγωγείο, στους διάφορους θεσμούς

---

²⁰ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

²¹ “Let’s go to school! (A guide for families on kindergarten Transition)”, σ. 7-8

Διαδικτυακή πηγή: http://www.longcountyps.com/Departments/Parent_Involvement/K_Transition.pdf

αλλά και στην κοινότητα γενικότερα.²² Συγκεκριμένα, στον εν λόγω οδηγό, μέσα από τις ερωτήσεις που απαντούν και αναλύουν οι συγγραφείς, όπως για παράδειγμα το «πώς μπορώ να εμπλακώ στο σχολείο και την εκπαίδευση του παιδιού μου»²³ διαπιστώνεται ότι ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης βασίζεται στην Οικοσυστημική Θεωρία.

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Ο εν λόγω οδηγός, ακολουθεί το Αναλυτικό πρόγραμμα της Georgia.

Εκπαιδευτικός Οδηγός V:

Τίτλος: “Kindergarten Transition Guide (ensuring success from the start)”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο πέμπτος εκπαιδευτικός οδηγός τον οποίο θα μελετήσουμε φέρει τον τίτλο “Kindergarten Transition Guide (ensuring success from the start)”. Ο εν λόγω οδηγός αναφέρεται σε γονείς, σε νηπιαγωγούς και σε διευθυντές νηπιαγωγείων. Ακόμη, στο τέλος του οδηγού παραθέτονται κάποια βιβλία τα οποία αφορούν σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και έχουν θέμα τη σχολική μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού έχουν ως στόχο να δώσουν συμβουλές και ιδέες στους γονείς, τους δασκάλους και τους διευθυντές των νηπιαγωγείων οι οποίες αφορούν στην εξομάλυνση της διαδικασίας μετάβασης των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Όπως και οι ίδιοι υπογραμμίζουν στην εισαγωγή, «*Η μετάβαση στο σχολείο θέτει τον τόνο και την κατεύθυνση της σχολικής σταδιοδρομίας ενός παιδιού*»,²⁴ επομένως το παιδί θα πρέπει να προετοιμαστεί όσο το δυνατόν καλύτερα και σωστότερα, για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό, η οποία με τη σειρά της θα καθορίσει και την πορεία του μετέπειτα.

---

²² Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

²³ “Let’s go to school! (A guide for families on kindergarten Transition)”, σ.7
Διαδικτυακή πηγή: http://www.longcountyps.com/Departments/Parent_Involvement/K_Transition.pdf

²⁴ “Kindergarten Transition Guide”, σ. 3
Διαδικτυακή πηγή: http://www.childaction.org/families/publications/docs/Kindergarten_Guide.pdf

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης, όπως προαναφέρθηκε απευθύνεται στους γονείς των παιδιών προσχολικής ηλικίας που πρόκειται να αφήσουν το νηπιαγωγείο και να πάνε στο δημοτικό, τους νηπιαγωγούς και τους διευθυντές νηπιαγωγείων. Σκοπός των συγγραφέων του οδηγού είναι να παρέχουν στους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές, τις απαραίτητες συμβουλές και ιδέες για την ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό προκειμένου να είναι οι ίδιοι όσο το δυνατόν καλύτερα προετοιμασμένοι για το μεγάλο αυτό βήμα. Όπως είναι εύλογο, οι συγγραφείς, μέσα στις σελίδες του παρόντος οδηγού δίνουν συμβουλές για την κάθε κατηγορία αναγνωστών ξεχωριστά. Διαφορετικές ιδέες παραθέτουν στους γονείς και διαφορετικές για τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές. Συγκεκριμένα για τους γονείς περιγράφονται δραστηριότητες με τις οποίες μπορούν να προετοιμάσουν το παιδί τους για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό, ενώ αντίθετα για τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές νηπιαγωγείων, πέρα από σχετικές δραστηριότητες μετάβασης υπογραμμίζονται οι κοινωνικο-συναισθηματικές, γνωστικές και φυσικές δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξει το παιδί προκειμένου να πετύχει μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού είναι οι εξής:
Janet Balcom, Assistant Superintendant Dr. Sara Haycox, Director Jana Fields, Coordinator, Carrie Nelson, Program Specialist.

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης είναι 1) Η επιτροπή “First 5 Sacramento”, 2) Child Action, 3) Preschool Bridging, 4) Twin Rivers.

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός χωρίζεται σε τέσσερα βασικά κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Γονείς». Στο κεφάλαιο αυτό παραθέτονται συγκεκριμένες δραστηριότητες με τις οποίες οι γονείς μπορούν να προετοιμάσουν το παιδί τους για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Συγκεκριμένα οι συγγραφείς παραθέτουν δραστηριότητες όπως το παιχνίδι σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, η ανάγνωση παραμυθιών για τουλάχιστον είκοσι λεπτά καθημερινά, η δημιουργία ενός

περιβάλλοντος μελέτης σε κάποια γωνιά του σπιτιού όπου το παιδί θα μπορεί ήσυχα να διαβάζει και να γράφει όπως εκείνο επιθυμεί.

Το δεύτερο κεφάλαιο του οδηγού φέρει τον τίτλο «Νηπιαγωγοί και Διευθυντές Νηπιαγωγείων». Οι συγγραφείς, στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παραθέτουν κάποιες βασικές δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας προκειμένου να προετοιμαστούν σωστά για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Οι βασικές εκείνες δεξιότητες είναι κοινωνικές: όπως η ένταξη των παιδιών στις ρουτίνες, στον κύκλο της παρεούλας, η συναναστροφή τους με τη νηπιαγωγό, συναισθηματικές: όπως να αποχωρίζονται εύκολα το γονέα το πρωί, να αισθάνονται υπερήφανα για τα επιτεύγματά τους στις διάφορες δραστηριότητες, να συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες του προγράμματος. Άλλες βασικές δεξιότητες που αναλύουν οι συγγραφείς στο συγκεκριμένο κεφάλαιο είναι οι γνωστικές: όπως η αναγνώριση των χρωμάτων, των σχημάτων, των γραμμάτων και των αριθμών, η αναγνώριση και η γραφή του ονόματός τους και τέλος οι φυσικές δεξιότητες: όπως η κίνηση του σώματος, δηλαδή το τρέξιμο, το άλμα, το κουτσό.

Συνεχίζοντας, οι συγγραφείς παραθέτουν τρόπους και δραστηριότητες με τις οποίες οι νηπιαγωγοί μπορούν να προετοιμάσουν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Οι δραστηριότητες αυτές είναι για παράδειγμα η οργάνωση μιας εκδήλωσης στο δημοτικό σχολείο, η οποία βέβαια προϋποθέτει τη συνεργασία των νηπιαγωγών και των δασκάλων, η επίσκεψη στη βιβλιοθήκη του δημοτικού όπου τα παιδιά θα μπορούν να πάρουν μια ιδέα για τα βιβλία του δημοτικού, η επίσκεψη σε σχολικούς χώρους του σχολείου τόσο εσωτερικούς όσο και εξωτερικούς, όπως οι τάξεις ή το προαύλιο και άλλα. Οι συγγραφείς με βάση τα παραπάνω έχουν ως στόχο να ενεργοποιήσουν τους νηπιαγωγούς και να τους παρέχουν τα κατάλληλα ερεθίσματα προκειμένου να πετύχουν τη σωστότερη οργάνωση και προετοιμασία των παιδιών προσχολικής ηλικίας για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Κλείνοντας το κεφάλαιο, οι συγγραφείς παραθέτουν μια σοφή και καίρια φράση: *«Η σχέση που έχουν τα παιδιά με τους ενήλικες και τα άλλα παιδιά, η φροντίδα των παιδιών και τα σχολικά προγράμματα παρέχουν τη βάση για την επιτυχία τους στο σχολείο».*²⁵

Συνεχίζοντας, το τρίτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Νηπιαγωγοί και Ομάδες». Στο κεφάλαιο αυτό παραθέτονται συγκεκριμένες ενέργειες και δραστηριότητες, που

---

²⁵ “Kindergarten Transition Guide”, σ. 7

Διαδικτυακή πηγή: http://www.childaction.org/families/publications/docs/Kindergarten_Guide.pdf

πρέπει να ακολουθήσουν οι νηπιαγωγοί, σχετικά με την εξομάλυνση της διαδρομής από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Μία από τις ενέργειες που περιγράφονται στο κεφάλαιο είναι η αποστολή ενός γράμματος στους γονείς που θα συμπεριλαμβάνει το καθημερινό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, τα απαραίτητα πράγματα που πρέπει να φέρνουν τα παιδιά καθημερινά στο σχολείο, προτάσεις για τα κατάλληλα ρούχα και παπούτσια, ενώ μία από τις δραστηριότητες που θα πρέπει να οργανώσουν οι νηπιαγωγοί είναι η επίσκεψη των παιδιών στη βιβλιοθήκη του σχολείου.

Τέλος, το τέταρτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Βιβλία για Παιδιά». Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο οι συγγραφείς του οδηγού παραθέτουν έναν κατάλογο από παιδικά βιβλία τα οποία έχουν σχέση με τη σχολική μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό.

Καταληκτικά, οι γονείς, οι νηπιαγωγοί και οι διευθυντές νηπιαγωγείων που θα διαβάσουν τον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης μπορούν να δεχτούν πλήθος ερεθισμάτων για την εμπλοκή των παιδιών σε δραστηριότητες που έχουν σχέση με την ομαλή σχολική τους μετάβαση στο δημοτικό και να τα προετοιμάσουν όσο το δυνατόν καλύτερα για το «Μεγάλο Σχολείο».

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή αλλιώς οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο μοντέλο μετάβασης, η σωστή προσαρμογή του παιδιού στα νέα δεδομένα του σχολείου εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί είναι κατά κύριο λόγο η οικογένεια, οι δάσκαλοι, το νηπιαγωγείο, το σχολείο και η κοινότητα γενικότερα.²⁶

Στο συγκεκριμένο οδηγό, παρατηρούμε πως οι συγγραφείς αναλύουν δραστηριότητες με τις οποίες οι γονείς, οι νηπιαγωγοί και οι διευθυντές των νηπιαγωγείων μπορούν να προετοιμάσουν το παιδί προσχολικής ηλικίας για την ομαλή μετάβασή του στο δημοτικό. Μέσα από σχετικές αναλύσεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούν, φαίνεται να πρεσβεύουν το αναπτυξιακό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης όπου η εμπλοκή των γονέων και των νηπιαγωγών σε συγκεκριμένες δραστηριότητες μετάβασης είναι ο βασικότερος τρόπος με τον οποίο μπορεί το παιδί να μεταβεί ομαλά από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό αλλά και να «οικοδομήσει» γερά θεμέλια για τη ζωή του

---

²⁶ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

μετέπειτα. Οι συγκεκριμένες φράσεις που υπογραμμίζουν οι συγγραφείς του οδηγού και που αποδεικνύουν ότι ακολουθούν το αναπτυξιακό μοντέλο σχεδιασμού είναι οι εξής: «*Η μετάβαση στο σχολείο θέτει τον τόνο και την κατεύθυνση της σχολικής σταδιοδρομίας ενός παιδιού*»²⁷ και «*Η σχέση που έχουν τα παιδιά με τους ενήλικες και τα άλλα παιδιά, η φροντίδα των παιδιών και τα σχολικά προγράμματα παρέχουν τη βάση για την επιτυχία τους στο σχολείο*».²⁸

Από τις δύο παραπάνω εκφράσεις προκύπτει ότι οι συγγραφείς θέλουν να τονίσουν πως μια σωστή και ομαλή μετάβαση στο δημοτικό μπορεί να καθορίσει τη σταδιοδρομία ενός παιδιού μετέπειτα και απαραίτητη προϋπόθεση για μια ομαλή μετάβαση είναι η σωστή προετοιμασία του παιδιού από τους γονείς και τους νηπιαγωγούς. Οι γονείς και οι νηπιαγωγοί είναι εκείνοι που παρέχουν τις βάσεις για την επιτυχία των παιδιών στο μέλλον σύμφωνα με τους συγγραφείς του οδηγού.

Όπως λοιπόν διαπιστώνεται, ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό μοντέλο μετάβασης, σύμφωνα με το οποίο η διασφάλιση μιας ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο μπορεί να διασφαλιστεί μέσα από ένα σύστημα στενών και διαρκών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στους γονείς και τους δασκάλους του νηπιαγωγείου και του σχολείου.²⁹

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο εν λόγω οδηγός βασίζεται σε δύο βασικές θεωρίες μετάβασης, την Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας (Development readiness theory) και την Οικοσυστημική Θεωρία. Η πρώτη θεωρία αναφέρει πως η σχολική ετοιμότητα ενός παιδιού δεν εξαρτάται μόνο από την αναπτυξιακή ικανότητα των παιδιών αλλά κυρίως από την ικανότητα του σχολικού περιβάλλοντος να δώσει έμφαση και να ενισχύσει το αναπτυξιακό στάδιο κάθε παιδιού. Σύμφωνα με την παρούσα θεωρία, η διαδικασία αυτή προϋποθέτει τη συνεχή και επαναλαμβανόμενη σχέση μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου.³⁰ Όπως προκύπτει και από τον εν λόγω οδηγό, οι συγγραφείς μέσα

²⁷ "Kindergarten Transition Guide", σ. 3

Διαδικτυακή πηγή: http://www.childaction.org/families/publications/docs/Kindergarten_Guide.pdf

²⁸ "Kindergarten Transition Guide", σ. 7

Διαδικτυακή πηγή: http://www.childaction.org/families/publications/docs/Kindergarten_Guide.pdf

²⁹ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

³⁰ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

από τις δραστηριότητες που παραθέτουν για τους γονείς και τους νηπιαγωγούς φαίνεται αυτή η επαναλαμβανόμενη σχέση μεταξύ των γονέων και της νηπιαγωγού, για παράδειγμα η εμπλοκή των γονέων σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου³¹ αλλά και των νηπιαγωγών με τους δασκάλους του δημοτικού, για παράδειγμα, η από κοινού οργάνωση εκδηλώσεων στο δημοτικό, η επίσκεψη στη σχολική βιβλιοθήκη και κατ' επέκταση στους εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους του σχολείου.³²

Η δεύτερη θεωρία, η Οικοσυστημική θεμελιώνεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η ολόπλευρη ανάπτυξη ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας διαμορφώνεται μέσα από τα διαρκώς μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα στα οποία καθοριστικό ρόλο παίζουν οι σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, στο σχολείο και το νηπιαγωγείο, στους διάφορους θεσμούς αλλά και στην κοινότητα γενικότερα.³³

Όπως προκύπτει και πάλι από τις αναφορές των συγγραφέων σε συγκεκριμένες δραστηριότητες μετάβασης τόσο για τους γονείς όσο και για τους νηπιαγωγούς, προκύπτουν στοιχεία της Οικοσυστημικής Θεωρίας. Συγκεκριμένα, τα διαρκώς μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα όπου το παιδί μέσα από δραστηριότητες μετάβασης, όπως είναι η οργάνωση εκδηλώσεων στο δημοτικό ή η επίσκεψη στη βιβλιοθήκη του σχολείου³⁴, εξοικειώνεται με το χώρο του δημοτικού σχολείου. Επιπλέον, άλλο στοιχείο που μας αποδεικνύει ότι ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης εκφράζει την Οικοσυστημική Θεωρία είναι η αναφορά των συγγραφέων στον καθοριστικό ρόλο που παίζουν οι σχέσεις που δημιουργούνται μέσα στο σχολικό περιβάλλον τόσο μεταξύ των γονέων και των νηπιαγωγών όσο και των νηπιαγωγών με τους δασκάλους. Συγκεκριμένο χωρίο το οποίο προαναφέρθηκε παραπάνω είναι η σχετική έκφραση που χρησιμοποίησαν οι συγγραφείς στον οδηγό, *«Η σχέση που έχουν τα παιδιά με τους ενήλικες και τα άλλα παιδιά, η φροντίδα των παιδιών και τα σχολικά*

---

³¹ "Kindergarten Transition Guide", σ. 4-5

Διαδικτυακή πηγή: http://www.childaction.org/families/publications/docs/Kindergarten_Guide.pdf

³² "Kindergarten Transition Guide", σ. 7

Διαδικτυακή πηγή: http://www.childaction.org/families/publications/docs/Kindergarten_Guide.pdf

³³ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

³⁴ "Kindergarten Transition Guide", σ. 7

Διαδικτυακή πηγή: http://www.childaction.org/families/publications/docs/Kindergarten_Guide.pdf

προγράμματα παρέχουν τη βάση για την επιτυχία τους στο σχολείο»³⁵, η οποία φανερώνει πως πράγματι οι σχέσεις μεταξύ των παιδιών, των γονέων και των εκπαιδευτικών παίζουν σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία του παιδιού για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό.

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Οι συγγραφείς, στον εν λόγω οδηγό δεν αναφέρουν αν αυτός συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό.

Εκπαιδευτικός Οδηγός VI:

Τίτλος: “Transition: A Positive Start To School Resource Kit”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο έκτος εκπαιδευτικός οδηγός τον οποίο θα μελετήσουμε φέρει τον τίτλο “Transition: A Positive Start To School Resource Kit” και απευθύνεται σε όλους όσους εργάζονται στο τομέα της πρώιμης παιδικής ηλικίας, σε εξωσχολικές υπηρεσίες φροντίδας παιδιών, σε σχολεία, σε νηπιαγωγεία και γενικότερα σε όλους εκείνους που ενδιαφέρονται για το θέμα της μετάβασης. Επιπλέον ο συγκεκριμένος οδηγός μπορεί να φανεί χρήσιμος και για οικογένειες αφού διαθέτει πλήθος χρήσιμων πληροφοριών και για τους ίδιους. Οι συγγραφείς του οδηγού, μέσα από τις σελίδες του προσπαθούν να συμβουλέψουν τις εξωσχολικές υπηρεσίες φροντίδας, τα σχολεία και τα νηπιαγωγεία στο να βελτιώσουν το σχεδιασμό των προγραμμάτων μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό τόσο για τα ίδια τα παιδιά όσο και για τις οικογένειές τους.

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης, όπως προαναφέρθηκε απευθύνεται σε όλους όσους εργάζονται στο τομέα της πρώιμης παιδικής ηλικίας. Σκοπός των συγγραφέων του οδηγού είναι να παρέχουν στους αναγνώστες τους, τις απαραίτητες πληροφορίες, συμβουλές και ιδέες προκειμένου να βελτιωθούν τα προγράμματα μετάβασης στα

---

³⁵ “Kindergarten Transition Guide”, σ. 7

σχολεία. Επιπροσθέτως, οι συγγραφείς μέσα από τον συγκεκριμένο εκπαιδευτικό οδηγό επιδιώκουν να υπογραμμίσουν τα θετικά στοιχεία που μεταδίδει στο παιδί μια ομαλή σχολική μετάβαση καθώς και να βελτιωθεί η ανάπτυξη και ο σχεδιασμός ορισμένων τοπικών προγραμμάτων μετάβασης στα σχολεία. Τέλος, μέσα στον συγκεκριμένο εκπαιδευτικό οδηγό, οι συγγραφείς προτείνουν τρόπους με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χειριστούν κατάλληλα τα προγράμματα μετάβασης για παιδιά με ειδικές μαθησιακές ή νοητικές δυσκολίες, παιδιά χωρίς οικογένεια, παιδιά με ποικίλα πολιτισμικά και γλωσσικά υπόβαθρα που υστερούν στην ανάγνωση και τη γραφή.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Στον εν λόγω οδηγό δεν αναφέρονται ξεκάθαρα τα ονόματα των συγγραφέων του. Ωστόσο, όπως φαίνεται, οι συγγραφείς του οδηγού είναι μέλη της “Early Childhood Strategy Division Office of Children and Portfolio Coordination” στην Μελβούρνη και συγκεκριμένα στην πολιτεία της Βικτώρια.

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης είναι το Τμήμα Εκπαίδευσης και πρώιμης ηλικίας στη Μελβούρνη και συγκεκριμένα στην πολιτεία της Βικτώρια.

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός χωρίζεται σε δύο βασικά μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελείται από πέντε κεφάλαια ενώ το δεύτερο από έξι. Στο πρώτο μέρος οι συγγραφείς κάνουν λόγο για τη μετάβαση και τα προγράμματά της στα νηπιαγωγεία και στα σχολεία. Συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο αναλύουν τη θέση που έχει η μετάβαση στα σχολεία, τα προγράμματά της καθώς και τους λόγους για τους οποίους είναι τόσο σημαντική μια θετική και ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι το γεγονός ότι οι συγγραφείς, στο συγκεκριμένο κεφάλαιο υπογραμμίζουν διαρκώς τη σημασία που έχει η μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Μάλιστα προσθέτουν πως όλα τα παιδιά είναι διαφορετικά, ακόμη και εκείνα της ίδιας ηλικίας παρουσιάζουν πολλές διαφορές. Αποτελεσματική λοιπόν μετάβαση, όπως συνεχίζουν, μπορεί να υπάρξει μόνο εφόσον τα προγράμματα μετάβασης στα σχολεία αναγνωρίζουν και σέβονται τις διαφορές των παιδιών.

Προχωρώντας στο δεύτερο κεφάλαιο του πρώτου μέρους, οι συγγραφείς αναφέρονται αναλυτικότερα στα βασικά στοιχεία που απαιτούνται ώστε η μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό να είναι όσο το δυνατόν σωστότερη και πιο ομαλή. Κατά τους ίδιους, τα βασικά αυτά στοιχεία είναι η αρχή της μάθησης και της ανάπτυξης καθώς και η εμπλοκή των παιδιών, των οικογενειών, των εκπαιδευτικών και των δασκάλων στην μαθησιακή και εκπαιδευτική διαδικασία.

Στο τρίτο κεφάλαιο του πρώτου μέρους, οι συγγραφείς αναφέρονται αποκλειστικά στα προγράμματα μετάβασης στη Βικτώρια, την πολιτεία της Μελβούρνης στην οποία απευθύνεται και ο εν λόγω οδηγός. Μάλιστα στο συγκεκριμένο κεφάλαιο προτείνουν και τρόπους στήριξης της αποτελεσματικής μετάβασης στα σχολεία της Βικτώρια.

Περνώντας στο τέταρτο κεφάλαιο του πρώτου μέρους, οι συγγραφείς αναφέρονται στη μετάβαση μάθησης και ανάπτυξης. Χαρακτηριστικά επεξηγούν στους αναγνώστες τη σημασία της μετάβασης μάθησης και ανάπτυξης ενός παιδιού.

Αναφέρουν χαρακτηριστικά πως η μετάβαση στο σχολείο θα πρέπει να εκληφθεί ως μια διαδικασία και όχι απλώς ως ένα σημείο στο χρόνο. Κατά τους συγγραφείς είναι μια ατομική εμπειρία για όλους τους εμπλεκόμενους, παιδιά, οικογένειες, εκπαιδευτικούς, δασκάλους, υπηρεσίες πρώιμης ηλικίας.³⁶

Ο εν λόγω οδηγός όπως προαναφέρθηκε, αποτελείται από δύο μέρη. Το δεύτερο μέρος αποτελείται από έξι κεφάλαια στα οποία οι συγγραφείς κάνουν λόγο για το πώς λειτουργεί η μετάβαση και τα προγράμματά της σε παιδιά τα οποία έχουν μαθησιακές ή νοητικές δυσκολίες. Αρχικά, οι συγγραφείς, στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται γενικά στο σεβασμό στην ποικιλομορφία, μια βασική και απαραίτητη προϋπόθεση για μια θετική και ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό. Στο δεύτερο κεφάλαιο στηρίζονται στα παιδιά με αναπηρίες και αναπτυξιακές καθυστερήσεις. Χαρακτηριστικά διαλευκάνουν κάποια θέματα τα οποία ενδεχομένως να απασχολούν τους γονείς και επιπλέον επεξηγούν το ρόλο και το έργο των σχολείων στήριξης για παιδιά με ειδικές ανάγκες ή αναπτυξιακές καθυστερήσεις.

Στο τρίτο κεφάλαιο, οι συγγραφείς αναφέρονται στα παιδιά με πρόσθετες ιατρικές ανάγκες καθώς αναλύουν και το πρόγραμμα φοιτητικής υποστήριξης για ιατρική περίθαλψη, το οποίο επιβάλλεται να υπάρχει στα σχολεία, όπως εξηγούν οι

---

³⁶ “Transition: A Positive Start To School Resource Kit”, σ.35

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/professionals/learning/trkall.pdf>

συγγραφείς. Παράλληλα, στο τέταρτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους, οι συγγραφείς αναφέρονται στα παιδιά εκείνα που βρίσκονται σε ευάλωτες συνθήκες. Συγκεκριμένα τα παιδιά που δεν έχουν οικογένεια ούτε και δικό τους σπίτι και βρίσκονται υπό την προστασία συγκεκριμένων οργανισμών και υπηρεσιών. Όπως συνεχίζουν οι συγγραφείς, η Κυβέρνηση της Βικτώρια, μέσω του Υπουργείου Ανθρωπίνων Υπηρεσιών και τις διάφορες οργανώσεις της κοινότητας είναι υπεύθυνη για τη φροντίδα των παιδιών αυτών.

Στο κεφάλαιο πέντε, οι συγγραφείς κάνουν λόγο για την υποστήριξη που δέχονται οι οικογένειες με ποικίλα πολιτισμικά και γλωσσικά υπόβαθρα, οι οποίες αντιμετωπίζουν δυσκολίες με την ανάγνωση και τη γραφή. Τέλος, στο κεφάλαιο έξι οι συγγραφείς αναφέρονται στα παιδιά και τις οικογένειες που δεν συμμετέχουν στις υπηρεσίες της πρώιμης παιδικής ηλικίας. Σημειώνουν ορισμένες στρατηγικές και μεθόδους με σκοπό την εμπλοκή των συγκεκριμένων παιδιών και οικογενειών στα διάφορα προγράμματα μετάβασης. Κατά τους συγγραφείς του οδηγού, απαραίτητη προϋπόθεση για τη θετική και ομαλή μετάβαση ενός παιδιού στο δημοτικό είναι η καλή επικοινωνία μεταξύ των παιδιών, των γονέων, των εκπαιδευτικών και των δασκάλων καθώς και η καλλιέργεια εμπιστοσύνης και σεβασμού μεταξύ τους.

Καταληκτικά οι συγγραφείς του παρόντος οδηγού μεταφέρουν στους αναγνώστες πλήθος πληροφοριών τόσο για τη σχολική μετάβαση και τα προγράμματά της όσο και για τους τρόπους που πρέπει αυτά να λειτουργούν σε παιδιά με μαθησιακές ή νοητικές δυσκολίες, σε παιδιά με ποικίλα πολιτισμικά και γλωσσικά χαρακτηριστικά, σε παιδιά χωρίς οικογένεια και άλλα. Το τελευταίο θέμα που αναλύουν οι συγγραφείς στο δεύτερο μέρος του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό κομμάτι και επίκαιρο, αφού ζούμε σε έναν κόσμο πολυπολιτισμικό, όπου όλοι είναι διαφορετικοί μεταξύ τους. Μέσα από τον συγκεκριμένο οδηγό, οι νηπιαγωγοί, οι δάσκαλοι, οι εκπαιδευτικοί μαθαίνουν συγκεκριμένους τρόπους οργάνωσης των προγραμμάτων μετάβασης για παιδιά με μαθησιακές ή νοητικές δυσκολίες, για παιδιά χωρίς οικογένεια, για παιδιά με ποικίλα πολιτισμικά και γλωσσικά χαρακτηριστικά. Κυρίως όμως μαθαίνουν να σέβονται τη διαφορετικότητα που υπάρχει γύρω μας.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή αλλιώς οικολογικό

μοντέλο. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο μοντέλο μετάβασης, η σωστή προσαρμογή του παιδιού στα νέα δεδομένα του σχολείου εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί είναι κατά κύριο λόγο η οικογένεια, οι δάσκαλοι, το νηπιαγωγείο, το σχολείο και η κοινότητα γενικότερα.³⁷

Ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης, όπως προαναφέρθηκε έχει ως στόχο, εκτός των άλλων, να βελτιώσει την επικοινωνία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των παιδιών, των οικογενειών και των εκπαιδευτικών σχετικά με τα προγράμματα μετάβασης που αφορούν στη μάθηση και την ανάπτυξη.³⁸ Όπως λοιπόν προκύπτει, οι συγγραφείς δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο κομμάτι της επικοινωνίας μεταξύ των παραγόντων που προαναφέρθηκαν και της κοινότητας της Βικτώρια γενικότερα. Είναι ξεκάθαρο πως οι συγγραφείς θεωρούν τη μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό μια διαδικασία η οποία εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων.

Επιπλέον παρατηρούμε πως οι συγγραφείς αναφέρουν ως βασική προϋπόθεση μιας ομαλής και θετικής μετάβασης του παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, την στενή επικοινωνία μεταξύ των παιδιών, των γονέων, των εκπαιδευτικών και των δασκάλων καθώς και την καλλιέργεια εμπιστοσύνης και σεβασμού μεταξύ τους. Μάλιστα κατά τους ίδιους, η καθημερινή και στενή σχέση μεταξύ της οικογένειας και των νηπιαγωγών κρίνεται απαραίτητη σε περιπτώσεις όπου τα παιδιά αντιμετωπίζουν μαθησιακές ή νοητικές δυσκολίες και άλλου είδους προβλήματα. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα στο δεύτερο μέρος του εκπαιδευτικού οδηγού, όπου οι συγγραφείς παραθέτουν το πώς λειτουργεί η μετάβαση και τα προγράμματά της σε παιδιά τα οποία έχουν τέτοιου είδους δυσκολίες.³⁹

Τέλος, οι συγγραφείς, σε ένα μικρό κομμάτι του εν λόγω οδηγού αναφέρονται αποκλειστικά στο Βικτωριανό Σύστημα Προγραμμάτων που αφορούν στη μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό. Χαρακτηριστικά υπογραμμίζουν πως στα προγράμματα αυτά είναι ιδιαίτερα έντονη η συμμετοχή και η συμβολή των

---

³⁷ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

³⁸ “Transition: A Positive Start To School Resource Kit”, σ.7

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/professionals/learning/trkall.pdf>

³⁹ “Transition: A Positive Start To School Resource Kit”, σ.49, 50, 57, 60, 62, 63, 65, 67

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/professionals/learning/trkall.pdf>

γονέων και κατ' επέκταση των οικογενειών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μάλιστα, οι συγγραφείς αναφέρουν πως οι μητέρες βοηθούν ορισμένα από τα προγράμματα του νηπιαγωγείου, εκτός των σχολικών ωρών παρέχοντας υποστήριξη και συμβουλές σχετικά με ένα ευρύ φάσμα σε θέματα υγείας και ανάπτυξης.⁴⁰

Καταληκτικά, όπως γίνεται αντιληπτό, ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης ακολουθεί το αναπτυξιακό μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο η διασφάλιση μιας ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο μπορεί να διασφαλιστεί μέσα από ένα σύστημα στενών και διαρκών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στους γονείς και τους δασκάλους του νηπιαγωγείου και του σχολείου.⁴¹

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο εν λόγω οδηγός βασίζεται σε μία βασική θεωρία μετάβασης, την Οικοσυστημική Θεωρία. Η παρούσα θεωρία θεμελιώνεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η ολόπλευρη ανάπτυξη ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας διαμορφώνεται μέσα από τα διαρκώς μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα στα οποία καθοριστικό ρόλο παίζουν οι σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, στο σχολείο και το νηπιαγωγείο, στους διάφορους θεσμούς αλλά και στην κοινότητα γενικότερα.⁴² Όπως προκύπτει και από την εισαγωγή, ένας από τους πρωταρχικούς στόχους των συγγραφέων του παρόντος οδηγού είναι να βελτιωθεί η επικοινωνία και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των παιδιών, των οικογενειών και των εκπαιδευτικών σχετικά με τα προγράμματα μετάβασης που αφορούν στη μάθηση και την ανάπτυξη.⁴³ Οι συγγραφείς δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο κομμάτι της επικοινωνίας μεταξύ των παραγόντων που προαναφέρθηκαν και της κοινότητας της Βικτώρια γενικότερα. Θεωρούν τη μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο

---

⁴⁰ “Transition: A Positive Start To School Resource Kit”, σ.8

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/professionals/learning/trkall.pdf>

⁴¹ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

⁴² Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

⁴³ “Transition: A Positive Start To School Resource Kit”, σ.7

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/professionals/learning/trkall.pdf>

δημοτικό μια διαδικασία η οποία εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων και η οποία μεταβάλλεται από το ένα περιβαλλοντικό πλαίσιο στο άλλο. Επιπλέον, οι συγγραφείς υπογραμμίζουν χαρακτηριστικά πως σε κάποια προγράμματα μετάβασης είναι ιδιαίτερα έντονη η συμμετοχή και η συμβολή των γονέων και κατ' επέκταση των οικογενειών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μάλιστα, οι συγγραφείς αναφέρουν πως οι μητέρες βοηθούν ορισμένα από τα προγράμματα του νηπιαγωγείου, εκτός των σχολικών ωρών παρέχοντας υποστήριξη και συμβουλές σχετικά με ένα ευρύ φάσμα σε θέματα υγείας και ανάπτυξης.⁴⁴

Συμπερασματικά, με βάση τα παραπάνω είναι φανερό πως ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης εκφράζει την Οικοσυστημική Θεωρία.

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί το Αναλυτικό πρόγραμμα της Μελβούρνης.

Εκπαιδευτικός Οδηγός VII:

Τίτλος: “ Making the move to Kindergarten”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο έβδομος εκπαιδευτικός οδηγός τον οποίο θα παρουσιάσουμε, φέρει τον τίτλο: “Making the move to Kindergarten”. Ο εν λόγω οδηγός απευθύνεται σε δασκάλους παιδικών σταθμών και νηπιαγωγούς των σχολείων της περιοχής Charlotte-Mecklenburg. Αξίζει να σημειωθεί ότι η περιοχή Charlotte-Mecklenburg βρίσκεται στη Βόρεια Καρολίνα των Ηνωμένων Πολιτειών.

Διαβάζοντας κανείς το συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης διαπιστώνει ότι οι συγγραφείς του οδηγού θεωρούν τη μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, μια σοβαρή και χρονοβόρα διαδικασία, η οποία θα πρέπει να ξεκινά από πριν το νηπιαγωγείο. Για το λόγο αυτό οι συγγραφείς αναφέρονται φυσικά στους νηπιαγωγούς αλλά παράλληλα αφιερώνουν μία σελίδα συμβουλευοντας αποκλειστικά

---

⁴⁴ “Transition: A Positive Start To School Resource Kit”, σ.8

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/professionals/learning/trkall.pdf>

τους δασκάλους των παιδικών σταθμών.⁴⁵ Μέσα στον εν λόγω οδηγό, οι συγγραφείς αναλύουν τους τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι και οι νηπιαγωγοί μπορούν να προετοιμάσουν το παιδί αλλά και τις οικογένειες για τη μετάβασή του στο δημοτικό και κατ' επέκταση κάνουν μια σχετική αναφορά στα γερά θεμέλια τα οποία πρέπει να αποκτήσει το παιδί προκειμένου να μπορέσει να πάει με ευκολία στο δημοτικό.

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Όπως προαναφέρθηκε, ο παρών οδηγός αναφέρεται σε δασκάλους παιδικών σταθμών και νηπιαγωγούς των σχολείων της περιοχής Charlotte-Mecklenburg. Βασικός στόχος των συγγραφέων του οδηγού είναι να εξετάσουν τους τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι μπορούν να προετοιμάσουν τα παιδιά για μια ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Οι συγγραφείς μέσα στις σελίδες του οδηγού περιγράφουν τα πέντε βασικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν οι δάσκαλοι προκειμένου να προετοιμάσουν τα παιδιά όσο το δυνατόν καλύτερα για τη μετάβασή τους στο δημοτικό. Ακόμη προτείνουν κάποια παιδικά βιβλία που έχουν σχέση με τη μετάβαση στο σχολείο και τα οποία βοηθούν στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Τέλος αναφέρονται στους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι δάσκαλοι και οι νηπιαγωγοί να βοηθήσουν τα παιδιά αλλά και τις οικογένειες για το μεγάλο βήμα της μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί πως οι συγγραφείς διαχωρίζουν τους τρόπους που πρέπει να υιοθετήσουν οι δάσκαλοι των παιδικών σταθμών με αυτούς που θα ακολουθήσουν οι νηπιαγωγοί. Εδώ φαίνεται λοιπόν πως οι συγγραφείς θεωρούν τη μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, μια σοβαρή και χρονοβόρα διαδικασία, η οποία θα πρέπει να ξεκινά ήδη από πριν το νηπιαγωγείο και να γίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Οι συγγραφείς του παρόντος εκπαιδευτικού οδηγού δεν αναφέρονται ξεκάθαρα με το ονοματεπώνυμό τους. Ωστόσο είναι κάποια μέλη από τον οργανισμό Building Bridges to Kindergarten, από τα σχολεία της περιοχής Charlotte-Mecklenburg, όπου είναι μια περιοχή της Βόρεια Καρολίνα των Ηνωμένων Πολιτειών και από την Υπηρεσία φροντίδας των παιδιών.

---

⁴⁵ " Making the move to Kindergarten", σ.8

Διαδικτυακή πηγή:

http://www.childcareresourcesinc.org/about/documents/MakingMove_Teacher.pdf

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Στον εν λόγω οδηγό δεν αναφέρονται οι φορείς ή αλλιώς οι οργανισμοί τους οποίους εκπροσωπεί.

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός χωρίζεται σε τέσσερα μικρά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο, οι συγγραφείς πραγματεύονται τους πέντε τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι και οι νηπιαγωγοί μπορούν να προετοιμάσουν τα παιδιά για μια ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Οι τρόποι αυτοί είναι 1) Ο σχεδιασμός της καθημερινότητας και των δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο με σκοπό την ανάπτυξη των παιδιών, 2) Η ανάγνωση παιδικών βιβλίων που αφορούν στη μετάβαση στο σχολείο, 3) Η διοργάνωση μιας επίσκεψης στο νηπιαγωγείο, 4) Η συλλογή αρχείου των παιδιών έτσι ώστε όταν ανατρέχουν σε αυτό να νιώθουν περήφανα για τα επιτεύγματά τους, 5) και τέλος η υποστήριξη των οικογενειών πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από τη μετάβασή τους στο νηπιαγωγείο.

Το δεύτερο κεφάλαιο πραγματεύεται τους τρόπους και τις δραστηριότητες με τις οποίους οι δάσκαλοι πρέπει να υποστηρίζουν την ανάπτυξη του παιδιού πριν ακόμα πάει στο νηπιαγωγείο. Αναφέρονται χαρακτηριστικά σε δραστηριότητες που πρέπει να γίνουν στην αρχή του χρόνου, δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη μέση του χρόνου και άλλες που γίνονται προς το τέλος του χρόνου. Επιπλέον στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς προτείνουν κάποια παιδικά βιβλία που έχουν σχέση με τη μετάβαση στο σχολείο.

Προχωρώντας στο τρίτο κεφάλαιο, οι συγγραφείς επισημαίνουν και αναλύουν τους τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι πρέπει να βοηθάνε τα παιδιά αλλά και τις οικογένειες για την ομαλή μετάβασή τους στο δημοτικό. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο οι συγγραφείς παραθέτουν ορισμένες βασικές συμβουλές σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης των αρχείων των παιδιών.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο, η ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και

αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων.⁴⁶ Οι παράγοντες αυτοί αναφέρονται ξεκάθαρα στο συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης. Συγκεκριμένα οι συγγραφείς του οδηγού αναφέρουν κάποιους από αυτούς, οι οποίοι είναι η οικογένεια, οι δάσκαλοι και οι νηπιαγωγοί. Οι παραπάνω παράγοντες συμβάλλουν ενεργά στην διασφάλιση μιας ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο.

Επιπροσθέτως, οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού δίνουν έμφαση στη σχέση μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών αλλά και του δασκάλου με τους γονείς και μάλιστα τη θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό. Αυτό διαφαίνεται και στο τρίτο κεφάλαιο όπου οι συγγραφείς του οδηγού κάνουν λόγο για τους τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι μπορούν να βοηθήσουν το παιδί αλλά και την οικογένεια για μια ομαλή μετάβαση μετέπειτα.⁴⁷ Όπως προκύπτει λοιπόν από τα παραπάνω, ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο συγκεκριμένος οδηγός βασίζεται σε δύο βασικές θεωρίες μετάβασης, την Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας (Development readiness theory) και την Οικοσυστημική Θεωρία. Η πρώτη θεωρία αναφέρει πως η σχολική ετοιμότητα ενός παιδιού δεν εξαρτάται μόνο από την αναπτυξιακή ικανότητα των παιδιών αλλά κυρίως από την ικανότητα του σχολικού περιβάλλοντος να δώσει έμφαση και να ενισχύσει το αναπτυξιακό στάδιο κάθε παιδιού. Σύμφωνα με την παρούσα θεωρία, η διαδικασία αυτή προϋποθέτει τη συνεχή και επαναλαμβανόμενη σχέση μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου ή της σχολικής κοινότητας γενικότερα.⁴⁸ Όπως προκύπτει και από τον εν λόγω οδηγό, οι συγγραφείς του οδηγού υπογραμμίζουν συχνά τη στενή σχέση και συνεργασία που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των γονέων, των δασκάλων και των νηπιαγωγών μεταξύ τους προκειμένου να επιτευχθεί όσο το δυνατόν καλύτερα η προετοιμασία του παιδιού για την ομαλή μετάβασή του στο δημοτικό. Αυτό φαίνεται έντονα και στο τρίτο κεφάλαιο όπου οι συγγραφείς του οδηγού κάνουν λόγο για τους

---

⁴⁶ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

⁴⁷ “ Making the move to Kindergarten”, σ.8

Διαδικτυακή πηγή:

http://www.childcareresourcesinc.org/about/documents/MakingMove_Teacher.pdf

⁴⁸ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι μπορούν να βοηθήσουν το παιδί αλλά και την οικογένεια για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό.⁴⁹

Η δεύτερη θεωρία στηρίζεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, στους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το κοινωνικό περιβάλλον ευρύτερα. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει διαρκώς να βελτιώνουν και να ενδυναμώνουν τη συνεργασία οικογένειας και νηπιαγωγείου. Με τον τρόπο αυτό το παιδί θα αναπτύσσεται διαρκώς μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον και θα είναι καλύτερα προετοιμασμένο για μια ομαλή μετάβαση μετέπειτα. Επιπλέον, η Οικοσυστημική προσέγγιση παρέχει ένα συγκεκριμένο τρόπο ανάλυσης, κατανόησης και καταγραφής δεδομένων.⁵⁰ Όπως προκύπτει και πάλι από τις αναφορές των συγγραφέων στους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι δάσκαλοι και οι νηπιαγωγοί να βοηθήσουν τα παιδιά αλλά και τις οικογένειες για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό, υπογραμμίζεται η σημασία της συστηματικής παρακολούθησης των παιδιών, η συλλογή δεδομένων και η καταγραφή των αποτελεσμάτων για τη διασφάλιση μιας σωστής και ολόπλευρης ανάπτυξης του παιδιού.⁵¹

Συμπερασματικά, με βάση τα προαναφερόμενα, οι συγγραφείς πρεσβεύουν τις δύο βασικές θεωρίες της μετάβασης που είναι η Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας και η Οικοσυστημική Θεωρία.

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί το Αναλυτικό πρόγραμμα της Βόρεια Καρολίνα.

---

⁴⁹ “ Making the move to Kindergarten”, σ.8

Διαδικτυακή πηγή:

http://www.childcareresourcesinc.org/about/documents/MakingMove_Teacher.pdf

⁵⁰ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

⁵¹ “ Making the move to Kindergarten”, σ.8, 9, 10

Διαδικτυακή πηγή:

http://www.childcareresourcesinc.org/about/documents/MakingMove_Teacher.pdf

Εκπαιδευτικός Οδηγός VIII:

Τίτλος: “School Readiness and Transition”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο όγδοος εκπαιδευτικός οδηγός τον οποίο θα παρουσιάσουμε, φέρει τον τίτλο: “School Readiness and Transition”. Ο εν λόγω οδηγός απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, επαγγελματίες προγραμμάτων και ασκούμενους στον τομέα της προσχολικής αγωγής. Διαβάζοντας κάποιος τον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης μπορεί να εκμαιεύσει πληροφορίες σχετικά με την ομαλή σχολική μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό καθώς και τρόπους με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί μια ολιστική πρώιμη μάθηση και ανάπτυξη. Ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης, όπως αναφέρεται και στην εισαγωγή⁵² μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πηγή για προγράμματα πρώιμης παιδικής ηλικίας αλλά και ως εγχειρίδιο με συμβουλές για την προετοιμασία των παιδιών και των οικογενειών για την μετάβαση του παιδιού τους από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Επιπλέον στον οδηγό αναφέρονται συγκεκριμένες πρακτικές με σκοπό την ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στις μικρές τάξεις του δημοτικού. Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης διαπιστώνουν ήδη από την εισαγωγή⁵³ πως πολλά παιδιά παρόλο που μπαίνουν στο σχολείο, εγγράφονται πολύ αργά ή πολύ νωρίς, μένουν στην ίδια τάξη, εγκαταλείπουν το σχολείο ή αποτυγχάνουν στη μάθηση. Τα προαναφερθέντα φέρουν ως αποτέλεσμα τις εκπαιδευτικές ανισότητες. Κατά τους συγγραφείς βασική προϋπόθεση για τον περιορισμό των παραπάνω προβλημάτων είναι η επίτευξη μιας ομαλούς μετάβασης των παιδιών προσχολικής ηλικίας από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν, «η σχολική μετάβαση είναι το θεμέλιο της ισότητας και της ποιότητας της εκπαίδευσης. Είναι το

---

⁵² “School Readiness and Transition”, σ. 4

Διαδικτυακή πηγή: http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf

⁵³ “School Readiness and Transition”, σ. 5

Διαδικτυακή πηγή: http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf

βιώσιμο εκείνο μέσο που βοηθά τα παιδιά προσχολικής ηλικίας να διευρύνουν τις αναπτυξιακές τους ικανότητες ήδη από την προσχολική ηλικία».⁵⁴

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Όπως προανέφερα, ο εν λόγω οδηγός αναφέρεται σε εκπαιδευτικούς, επαγγελματίες προγραμμάτων και ασκούμενους στον τομέα της προσχολικής αγωγής. Κυρίαρχος στόχος των συγγραφέων του οδηγού είναι να παρέχουν στους αναγνώστες πληροφορίες σχετικά με τη σχολική ετοιμότητα και τη σχολική μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Αρχικά οι συγγραφείς δίνουν έναν ορισμό της σχολικής ετοιμότητας υπογραμμίζοντας πως αυτή ορίζεται από τρεις αλληλένδετες διαστάσεις οι οποίες είναι τα έτοιμα παιδιά, τα έτοιμα σχολεία και οι έτοιμες οικογένειες. Σύμφωνα με τους ίδιους, τα παιδιά, τα σχολεία και οι οικογένειες θεωρούνται έτοιμες όταν έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες που απαιτούνται για την επίτευξη μιας ομαλής μετάβασης του παιδιού στο δημοτικό. Επιπροσθέτως, στον συγκεκριμένο οδηγό οι συγγραφείς περιγράφουν κάποια βασικά βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν από τους δασκάλους προκειμένου να προετοιμαστούν τα παιδιά όσο το δυνατόν καλύτερα για μια ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Καταληκτικά, στόχος των συγγραφέων του παρόντα οδηγού είναι να καθοδηγήσουν τους εκπαιδευτικούς, τους επαγγελματίες προγραμμάτων και τους ασκούμενους στον τομέα της προσχολικής αγωγής παρέχοντας χρήσιμες πληροφορίες για τη σχολική ετοιμότητα, πληροφορίες για ορισμένες πρακτικές μετάβασης και άλλα.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Οι συγγραφείς του εν λόγω οδηγού είναι οι εξής:

Pia Rebello Britto, Ph.D. (αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Yale),

Maria Cristina Limlingan (καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Layola στο Σικάγο).

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης είναι τα Child Friendly Schools. Το εγχειρίδιο για τα Παιδικά Σχολεία αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια των τριάμισι περίπου χρόνων συνεργασίας, με τη

---

⁵⁴ “School Readiness and Transition”, σ. 5

Διαδικτυακή πηγή: http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf

συμμετοχή της Unicef και κατάλληλα καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού που εργάζονταν για μια ποιοτική εκπαίδευση.⁵⁵

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός χωρίζεται σε οκτώ κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Έννοια, Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής». Στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς διαπιστώνουν πως αν και πολλά παιδιά μπαίνουν στο σχολείο, εγγράφονται πολύ αργά ή πολύ νωρίς, μένουν στην ίδια τάξη, εγκαταλείπουν το σχολείο ή αποτυγχάνουν στη μάθηση.⁵⁶ Ως αποτέλεσμα είναι να δημιουργούνται συχνά εκπαιδευτικές ανισότητες. Κατά τους συγγραφείς του οδηγού ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος είναι η επίτευξη μιας ομαλούς μετάβασης του παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Μάλιστα, όπως οι ίδιοι υπογραμμίζουν, «η σχολική μετάβαση είναι το θεμέλιο της ισότητας και της ποιότητας της εκπαίδευσης. Είναι το βιώσιμο εκείνο μέσο που βοηθά τα παιδιά προσχολικής ηλικίας να διευρύνουν τις αναπτυξιακές τους ικανότητες ήδη από την προσχολική ηλικία».⁵⁷ Επιπλέον, οι συγγραφείς στο κεφάλαιο αυτό δίνουν έναν ορισμό της σχολικής ετοιμότητας σημειώνοντας ότι αυτή ορίζεται από τρεις αλληλένδετες διαστάσεις οι οποίες είναι τα έτοιμα παιδιά, τα έτοιμα σχολεία και οι έτοιμες οικογένειες. Σύμφωνα με τους ίδιους, τα παιδιά, τα σχολεία και οι οικογένειες θεωρούνται έτοιμες όταν έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες που απαιτούνται για την επίτευξη μιας ομαλής μετάβασης του παιδιού στο δημοτικό. Στη συνέχεια οι συγγραφείς περνούν στην ανάλυση των διαστάσεων της σχολικής ετοιμότητας.

Το δεύτερο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Οφέλη και Κόστος». Όπως μπορεί κανείς να αντιληφθεί και από τον τίτλο, οι συγγραφείς αναφέρονται στα οφέλη της σχολικής ετοιμότητας αλλά και στο κόστος που αυτή επιφέρει. Τα οφέλη τα χωρίζουν σε εγγενή, τα οποία είναι τα άμεσα κέρδη στους παραλήπτες- παιδιά, οικογένειες, σχολεία- και σε ενόργανα οφέλη, τα οποία αφορούν σε κέρδη προς τους ευρύτερους αναπτυξιακούς στόχους της κοινωνικής δικαιοσύνης και της οικονομικής ανάπτυξης.

---

⁵⁵ Διαδικτυακή πηγή:

http://www.unicef.org/publications/files/Child_Friendly_Schools_Manual_EN_040809.pdf

⁵⁶ “School Readiness and Transition”, σ. 5

Διαδικτυακή πηγή: http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf

⁵⁷ “School Readiness and Transition”, σ. 5

Διαδικτυακή πηγή: http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf

Αντίθετα, το κόστος της σχολικής ετοιμότητας, όπως αναφέρουν οι συγγραφείς αντιπαραβάλλεται με το κόστος της αδράνειας - το βάρος δηλαδή που αναλαμβάνουν τα άτομα και η κοινωνία.

Περνώντας στο τρίτο κεφάλαιο του εκπαιδευτικού οδηγού, με τίτλο «Δυναμική από την Θεωρία στην Πράξη», διαβάζουμε τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί η σχολική ετοιμότητα. Επιπλέον στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς αναλύουν την θετική επίδραση που έχει το παιχνίδι στην διαδικασία μάθησης και ανάπτυξης. Υπογραμμίζουν μάλιστα πως για να πάρει ένα παιδί τα περισσότερα οφέλη από το παιχνίδι θα πρέπει να υπάρχουν τρεις βασικοί παράγοντες: 1) ασφαλή σχέση και σύνδεση του παιδιού με το παιχνίδι, 2) ένα αναπτυξιακά κατάλληλο περιβάλλον και 3) κατάλληλα εκπαιδευμένους ενήλικες οι οποίοι θα καθοδηγούν με το σωστό τρόπο τα παιδιά, παρέχοντάς τους τα κατάλληλα υλικά, το σωστό χρόνο και τις ορθές τεχνικές.

Το τέταρτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Τοποθεσία, Σχεδιασμός και Κατασκευή». Στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς επισημαίνουν τη σημασία που έχει ο κατάλληλα διαμορφωμένος χώρος τόσο του σπιτιού όσο και του σχολείου στη σωστή αναπτυξιακή και μαθησιακή διαδικασία του παιδιού. Συγκεκριμένα αναφέρουν πως το σωστά διαμορφωμένο περιβάλλον στο σπίτι παίζει σημαντικό ρόλο στην ψυχοσύνθεση του παιδιού και στην απόδοσή του στο νηπιαγωγείο και το σχολείο. Οι συνθήκες ασφάλειας, υγιεινής, εξαερισμού, φωτισμού, καθαριότητας, ο κατάλληλος σχεδιασμός και η θέση είναι οι παράγοντες που καθορίζουν ένα περιβάλλον κατάλληλο για μάθηση. Παράλληλα οι συγγραφείς στο κεφάλαιο αυτό δίνουν ιδιαίτερη έμφαση και στο εξωτερικό- φυσικό περιβάλλον του σπιτιού και κυρίως του σχολείου. Θεωρούν πως αυτή η φυσική εμπλοκή του παιδιού με το φυσικό περιβάλλον είναι ένα κρίσιμο θεμέλιο για την ολόπλευρη ανάπτυξή του.

Το κεφάλαιο πέντε έχει ως τίτλο «Οικογένεια, Σχολείο, Κοινωνία». Στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς υπογραμμίζουν τον σημαντικό ρόλο των οικογενειών στη σχολική ετοιμότητα των παιδιών καθώς και το πώς τα σχολεία μπορούν να οικοδομήσουν ισχυρότερους δεσμούς με τους γονείς και τα παιδιά. Κατά τους ίδιους, βασική και απαραίτητη προϋπόθεση για τη σχολική ετοιμότητα και παράλληλα μια ομαλή μετάβαση είναι οι σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στους γονείς και τους δασκάλους αλλά και ανάμεσα στην οικογένεια και το σχολείο γενικότερα. Για το λόγο αυτό στο κεφάλαιο πέντε οι συγγραφείς δίνουν έμφαση στους δεσμούς αυτούς.

Το έκτο κεφάλαιο του εν λόγω οδηγού φέρει τον τίτλο «Πρόωρα Προγράμματα Παιδικής Ανάπτυξης και Σχολεία ως Προστατευτικά Περιβάλλοντα». Οι συγγραφείς στο κεφάλαιο αυτό διαπιστώνουν πως τα μικρά παιδιά περνούν περισσότερο χρόνο σε σχολεία και άλλους χώρους μάθησης από ό, τι οπουδήποτε αλλού έξω από τα σπίτια τους. Για το λόγο αυτό τα σχολεία θα πρέπει να προωθούν τις αξίες της μη βίας, της ισότητας των φύλων, την αποφυγή των διακρίσεων, την ανοχή και τον αμοιβαίο σεβασμό. Για να επιτευχθούν όμως τα παραπάνω θα πρέπει οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί, τα σχολεία και οι κοινότητες να έχουν αποκομίσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την επικοινωνία, τη διαπραγμάτευση και την επίλυση των συγκρούσεων ανακαλύπτοντας και χρησιμοποιώντας τους πιο εποικοδομητικούς τρόπους. Τους παραπάνω τρόπους αναλύουν και σχολιάζουν στο κεφάλαιο έξι οι συγγραφείς του οδηγού.

Το έβδομο κεφάλαιο του συγκεκριμένου οδηγού, φέρει τον τίτλο «Οι εκπαιδευτικοί και οι Διευθυντές των Σχολείων για τη Σχολική Ετοιμότητα». Κατά τους συγγραφείς του οδηγού, οι εκπαιδευτικοί είναι από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για την οικοδόμηση αποτελεσματικών σχολείων και την εξασφάλιση της σχολικής ετοιμότητας. Στο συγκεκριμένο λοιπόν κεφάλαιο οι συγγραφείς επισημαίνουν τους τρόπους βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών τόσο στο σχολείο όσο και στα προγράμματα για τη σχολική ετοιμότητα.

Τέλος, στο όγδοο κεφάλαιο με τίτλο «Παρακολούθηση και Αξιολόγηση της σχολικής ετοιμότητας», οι συγγραφείς όπως αντιλαμβανόμαστε από τον τίτλο αναφέρονται στη σχολική ετοιμότητα. Συγκεκριμένα η αξιολόγηση και η παρακολούθηση της σχολικής ετοιμότητας εξετάζει τις τρεις διαστάσεις που προαναφέρθηκαν παραπάνω: έτοιμα παιδιά, έτοιμα σχολεία και έτοιμες οικογένειες. Μάλιστα οι συγγραφείς απαντούν και αναλύουν συγκεκριμένες ερωτήσεις σχετικά με την αξιολόγηση και την παρακολούθηση της σχολικής ετοιμότητας προκειμένου να γίνει πιο ξεκάθαρο και αντιληπτό, το θέμα, από τους αναγνώστες.

Καταληκτικά, ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης παρέχει στους αναγνώστες πλήθος πληροφοριών σχετικά με τη σχολική μετάβαση, τη σχολική ετοιμότητα, τα οφέλη και το κόστος της σχολικής ετοιμότητας, τις σχέσεις που πρέπει να υπάρχουν μεταξύ των γονέων και των δασκάλων καθώς και τρόπους βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών τόσο στο σχολείο όσο και στα προγράμματα για τη σχολική ετοιμότητα.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο, η ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων.⁵⁸ Οι παράγοντες αυτοί αναφέρονται στο συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης. Συγκεκριμένα οι συγγραφείς του οδηγού αναφέρουν κάποιους από αυτούς, οι οποίοι είναι η οικογένεια, οι δάσκαλοι και το σχολείο. Οι παραπάνω παράγοντες συμβάλλουν ενεργά στην διασφάλιση μιας ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο.

Επιπροσθέτως, οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μέσα στο κεφάλαιο πέντε στηρίζονται στη σχέση μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών αλλά και του δασκάλου με τους γονείς και μάλιστα τη θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό αλλά και για τη σχολική ετοιμότητα.⁵⁹ Όπως προκύπτει λοιπόν από τα παραπάνω, ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο εν λόγω οδηγός βασίζεται σε δύο βασικές θεωρίες μετάβασης, την Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας και την Οικοσυστημική Θεωρία. Σύμφωνα με την πρώτη θεωρία μετάβασης, *«η σχολική ετοιμότητα εξαρτάται όχι μόνο από την αναπτυξιακή ικανότητα των παιδιών, αλλά κυρίως από την ικανότητα του σχολικού περιβάλλοντος να αναπτύξει και να ενισχύσει το ιδιαίτερο αναπτυξιακό στάδιο κάθε παιδιού. Πρόκειται για μια συνεχή διαδικασία σχέσεων μεταξύ οικογένειας, σχολείου και κοινότητας»*.⁶⁰ Όπως προκύπτει και από τον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης, οι συγγραφείς δίνουν έμφαση στον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει οι νηπιαγωγοί και οι δάσκαλοι να αναπτύσσουν και να ενισχύουν το αναπτυξιακό στάδιο κάθε παιδιού. Όπως υπογραμμίζουν οι ίδιοι, οι εκπαιδευτικοί είναι από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για την οικοδόμηση των αποτελεσματικών σχολείων και την εξασφάλιση

⁵⁸ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

⁵⁹ “School Readiness and Transition”, σ. 19
Διαδικτυακή πηγή: http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf

⁶⁰ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

της σχολικής ετοιμότητας. Τα μικρά παιδιά εξαρτώνται από τους ενήλικες για να καλύψουν τις ανάγκες τους για προστασία, μάθηση και θετικές σχέσεις με τους δασκάλους και τους συνομηλίκους τους. Όταν τα παιδιά αποκτούν στενές και στοργικές σχέσεις με τους δασκάλους εξελίσσεται πιο ομαλά η μαθησιακή διαδικασία.⁶¹

Η δεύτερη θεωρία θεμελιώνεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η ολόπλευρη ανάπτυξη ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας διαμορφώνεται μέσα από τα διαρκώς μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα στα οποία καθοριστικό ρόλο παίζουν οι σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, στο σχολείο και το νηπιαγωγείο, στους διάφορους θεσμούς αλλά και στην κοινότητα γενικότερα.⁶² Στον εν λόγω οδηγό, όπως προκύπτει και από το κεφάλαιο πέντε, οι συγγραφείς υπογραμμίζουν το σημαντικό ρόλο που παίζει η οικογένεια και παράλληλα οι σχέσεις που αναπτύσσει με τους δασκάλους, το σχολείο και κατ' επέκταση το εκπαιδευτικό περιβάλλον στη μαθησιακή διαδικασία.⁶³

Οι συγγραφείς δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο κομμάτι της επικοινωνίας μεταξύ των γονέων και των δασκάλων. Θεωρούν τη μετάβαση ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό μια διαδικασία η οποία εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεδεμένων παραγόντων και η οποία μεταβάλλεται από το ένα περιβαλλοντικό πλαίσιο στο άλλο.

Συμπερασματικά, με βάση τα παραπάνω είναι φανερό πως ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης εκφράζει την Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας και την Οικοσυστημική Θεωρία.

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Στον εν λόγω οδηγό δεν αναφέρεται ξεκάθαρα ποιο Αναλυτικό πρόγραμμα ακολουθεί.

---

⁶¹ “School Readiness and Transition”, σ. 23

Διαδικτυακή πηγή: http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf

⁶² Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

⁶³ “School Readiness and Transition”, σ. 19-20

Διαδικτυακή πηγή: http://www.unicef.org/publications/files/CFS_School_Readiness_E_web.pdf

Εκπαιδευτικός Οδηγός ΙΧ:

Τίτλος: “Enhancing the Transition to Kindergarten”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο ένατος εκπαιδευτικός οδηγός τον οποίο θα μελετήσουμε φέρει τον τίτλο “Enhancing the Transition to Kindergarten”. Ο εν λόγω οδηγός απευθύνεται σε παιδιά, οικογένειες, σχολεία και κατ’ επέκταση σε επαγγελματίες εκπαιδευτικούς, σε νηπιαγωγούς και δασκάλους. Στον οδηγό εμπεριέχονται σχετικές προσεγγίσεις για την ενίσχυση της μετάβασης των παιδιών στο νηπιαγωγείο και στη συνέχεια στο δημοτικό σχολείο. Ο συγκεκριμένος οδηγός, όπως αναφέρουν οι συγγραφείς του επικεντρώνεται στη διαμόρφωση ενός δικτύου κοινωνικής σύνδεσης που υποστηρίζει τα παιδιά και τις οικογένειες κατά τη μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο σχολείο. Οι συνδέσεις αυτές, όπως επεξηγούν οι συγγραφείς περιλαμβάνουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών με τους δασκάλους, των παιδιών με τους συνομηλίκους τους, των γονέων με τους εκπαιδευτικούς και των νηπιαγωγών με τους δασκάλους. Οι κοινωνικές αυτές σχέσεις, όπως συνεχίζουν είναι σημαντικές για την κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των μικρών παιδιών και εξασφαλίζουν μετέπειτα την επιτυχία τους στο σχολείο. Οι συγγραφείς στον παρόντα οδηγό τοποθετούν το πλαίσιο και τις βασικές αρχές για τη βελτίωση της μετάβασης των παιδιών στο νηπιαγωγείο και μετέπειτα στο δημοτικό, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε μια σειρά από πρακτικές που θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιήσουν για να πετύχουν την ομαλή μετάβαση των παιδιών στο σχολείο. Οι βασικές αυτές αρχές αποτελούν και τα βασικά στοιχεία των πρακτικών μετάβασης οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν σε μεμονωμένα παιδιά, οικογένειες και σχολεία. Οι αρχές αυτές καθοδηγούν την εφαρμογή των μεταβατικών πρακτικών οι οποίες εγγράφονται στον παρόντα οδηγό. Συνεπώς ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός οδηγός μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να δημιουργήσει πρόσθετες πρακτικές μετάβασης.

Τέλος, στον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης οι συγγραφείς μας περιγράφουν κάποιες προσωπικές τους εμπειρίες σχετικά με την ανάπτυξη και την εφαρμογή αυτής της προσέγγισης για τη μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό.

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Όπως προανέφερα, ο εν λόγω οδηγός αναφέρεται σε παιδιά, οικογένειες, σχολεία και κατ' επέκταση σε επαγγελματίες εκπαιδευτικούς, σε νηπιαγωγούς και δασκάλους. Βασικός στόχος των συγγραφέων του οδηγού είναι να αναλύσουν το πλαίσιο και τις βασικές αρχές για τη διαμόρφωση ενός σωστού σχεδίου μετάβασης. Ακόμη συμβουλεύουν τους αναγνώστες σχετικά με τις στρατηγικές μετάβασης που μπορούν να υιοθετήσουν προκειμένου να επιτύχουν μια ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό. Παράλληλα περιγράφουν τις σχετικές εμπειρίες τους σχετικά με την ανάπτυξη και την εφαρμογή της προσέγγισης για την μετάβαση των παιδιών στο δημοτικό σχολείο. Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης επικεντρώνονται στη διαμόρφωση ενός δικτύου κοινωνικής σύνδεσης μεταξύ των παιδιών, των οικογενειών, των δασκάλων και των σχολείων. Οι συνδέσεις αυτές κατά τους ίδιους περιλαμβάνουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των προαναφερθέντων παραγόντων, δηλαδή των παιδιών, των συνομηλίκων τους, των οικογενειών, των δασκάλων και του σχολείου. Καταληκτικά μέσα από τον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης οι συγγραφείς έχουν ως στόχο να αναλύσουν διάφορες και ποικίλες προσεγγίσεις με τελικό σκοπό την ενίσχυση της μετάβασης των παιδιών στο νηπιαγωγείο και στη συνέχεια στο δημοτικό σχολείο.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Οι συγγραφείς του εν λόγω οδηγού είναι η Marcia E. Kraft-Sayre και ο Robert C. Pianta.

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης είναι το Εθνικό Κέντρο Πρώιμης Ανάπτυξης & Μάθησης της πολιτείας της Βιρτζίνια στην Αμερική.

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός χωρίζεται σε τρία βασικά κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο φέρει τον τίτλο «Μια επισκόπηση της διαδικασίας μετάβασης στο νηπιαγωγείο». Στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς του οδηγού περιγράφουν το πλαίσιο για τη βελτίωση της μετάβασης των παιδιών στο νηπιαγωγείο και μετέπειτα στο δημοτικό, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε μια σειρά από πρακτικές που μπορούν οι εκπαιδευτικοί να υιοθετήσουν. Οι συγγραφείς στο πρώτο κεφάλαιο αναλύουν έναν κατάλογο πρακτικών μετάβασης το οποίο βοηθά τους αναγνώστες να αναπτύξουν στη συνέχεια

τις δικές τους στρατηγικές για μια ομαλή μετάβαση. Κατά τους συγγραφείς οι πρακτικές αυτές για την προώθηση μιας επιτυχούς και ομαλής μετάβασης στο νηπιαγωγείο βασίζονται σε πέντε βασικές αρχές, όπως αυτές αναγράφονται στο πρώτο κεφάλαιο. Αυτές οι βασικές αρχές καθοδηγούν την εφαρμογή των μεταβατικών πρακτικών που περιγράφονται στο συγκεκριμένο οδηγό και είναι οι εξής: 1) Η καλλιέργεια των σχέσεων, 2) Η προώθηση της συνέχειας από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, 3) Η έμφαση στο δεσμό της οικογένειας, 4) Η προσαρμογή των πρακτικών στις ατομικές ανάγκες, 5) Η διαμόρφωση σχέσεων συνεργασίας.⁶⁴

Συνεχίζοντας στο δεύτερο κεφάλαιο του εν λόγω οδηγού, με τίτλο «Βοηθώντας τα παιδιά και τις οικογένειες για τη μετάβαση στο νηπιαγωγείο», οι συγγραφείς κάνουν λόγο σχετικά με το σχεδιασμό και την υλοποίηση των πρακτικών μετάβασης καθώς παραθέτουν και μια σειρά από ενδεικτικές πρακτικές μετάβασης στο νηπιαγωγείο. Όπως υποστηρίζουν οι συγγραφείς, η μετάβαση στο νηπιαγωγείο απαιτεί μια προσεκτική διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης με πρακτικές κατάλληλα διαμορφωμένες στις απαιτήσεις και τις ανάγκες των παιδιών, των οικογενειών, των σχολείων και της κοινότητας ευρύτερα.⁶⁵

Τέλος στο τρίτο κεφάλαιο του οδηγού, με τίτλο «Εφαρμόζοντας μια προσέγγιση για τη μετάβαση από το νηπιαγωγείο στα τοπικά σχολεία», οι συγγραφείς αναφέρονται στη διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος μετάβασης ενός παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, τις σχέσεις συνεργασίας που απαιτούνται για την ομαλή διεξαγωγή της διαδικασίας μετάβασης καθώς και τον τρόπο συγκέντρωσης των στοιχείων για την αξιολόγηση και την εφαρμογή του προγράμματος μετάβασης.

Καταληκτικά, όπως προαναφέρθηκε, οι συγγραφείς έχουν διαμορφώσει τον συγκεκριμένο οδηγό με τέτοιο τρόπο ώστε να συμβουλεύει τους αναγνώστες, με συγκεκριμένες προσεγγίσεις, σχετικά με την ενίσχυση της ομαλής μετάβασης των παιδιών στο νηπιαγωγείο και μετέπειτα στο σχολείο.

---

⁶⁴ “Enhancing the Transition to Kindergarten”, σ. 8

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.pakeys.org/uploadedcontent/Docs/Transition%20into%20Formal%20Schooling/Enhancing%20the%20Transition%20to%20Kindergarten%20rev.PDF>

⁶⁵ “Enhancing the Transition to Kindergarten”, σ. 11

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.pakeys.org/uploadedcontent/Docs/Transition%20into%20Formal%20Schooling/Enhancing%20the%20Transition%20to%20Kindergarten%20rev.PDF>

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο, η ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων.⁶⁶ Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης αναφέρουν αυτούς τους παράγοντες, οι οποίοι δεν είναι άλλοι από την οικογένεια, το στενό δηλαδή περιβάλλον του παιδιού, το σχολείο, συγκεκριμένα οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών αλλά και οι σχέσεις που δημιουργούν μεταξύ τους τα ίδια τα παιδιά και η κοινωνία γενικότερα, δηλαδή το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του παιδιού. Οι παραπάνω παράγοντες κατά τους συγγραφείς είναι εκείνοι οι οποίοι συμβάλλουν ενεργά στην διασφάλιση μιας ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο. Όπως φαίνεται και από τον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης οι συγγραφείς του οδηγού, ήδη από το πρώτο κεφάλαιο επικεντρώνονται στη διαμόρφωση ενός δικτύου κοινωνικής σύνδεσης που υποστηρίζει τα παιδιά και τις οικογένειες κατά τη διάρκεια της μετάβασης στο σχολείο. Οι συνδέσεις αυτές περιλαμβάνουν αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών και των δασκάλων, των παιδιών με τους συνομηλίκους, των γονέων με τους εκπαιδευτικούς και των νηπιαγωγών με τους δασκάλους. Αυτές οι κοινωνικές σχέσεις είναι σημαντικές για την καλλιέργεια των ικανοτήτων των μικρών παιδιών και την εξασφάλιση της επιτυχίας τους στο μέλλον.⁶⁷

Είναι λοιπόν φανερό πως ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο εν λόγω οδηγός βασίζεται σε μία βασική θεωρία μετάβασης, την Οικοσυστημική θεωρία. Σύμφωνα με την επικρατούσα θεωρία, οι σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στα παιδιά, την οικογένεια, τους συνομηλίκους, τους δασκάλους, το σχολείο και την κοινωνία γενικότερα αποτελούν τους βασικότερους παράγοντες για μια

---

⁶⁶ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

⁶⁷ "Enhancing the Transition to Kindergarten", σ.7

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.pakeys.org/uploadedcontent/Docs/Transition%20into%20Formal%20Schooling/Enhancing%20the%20Transition%20to%20Kindergarten%20rev.PDF>

ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό. Η Οικοσυστημική προσέγγιση παρέχει ένα «*συστηματικό τρόπο ανάλυσης και καταγραφής όλων των παραγόντων που επιδρούν στα παιδιά που μεταβαίνουν από το ένα περιβαλλοντικό πλαίσιο (νηπιαγωγείο) στο άλλο (δημοτικό σχολείο)*».⁶⁸ Όπως φαίνεται και μέσα από το κεφάλαιο τρία του παρόντα οδηγού, οι συγγραφείς επικεντρώνονται στο συστηματικό αυτό τρόπο ανάλυσης και καταγραφής.⁶⁹ Είναι λοιπόν φανερό πως ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης εκφράζει την Οικοσυστημική θεωρία.

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Ο εν λόγω οδηγός συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της πολιτείας της Βιρτζίνια στην Αμερική.

Εκπαιδευτικός Οδηγός X:

Τίτλος: “Paving the Way to Kindergarten”

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνεται;

Ο δέκατος και τελευταίος εκπαιδευτικός οδηγός τον οποίο θα μελετήσουμε φέρει τον τίτλο “Paving the Way to Kindergarten”. Ο εν λόγω οδηγός απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και σε άλλους καθοδηγητές της κοινότητας Fairfax. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η κοινοπολιτεία Fairfax ανήκει στην πολιτεία της Βιρτζίνια, στην Αμερική και μάλιστα είναι η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Βιρτζίνια. Ο νομός εξυπηρετείται από το σύστημα Fairfax Country Public Schools.⁷⁰

Ο εν λόγω οδηγός συντάχθηκε προκειμένου να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να οικοδομήσουν τις σχέσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη μιας ομαλής μετάβασης των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό σχολείο. Παράλληλα οι

---

⁶⁸ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

⁶⁹ “Enhancing the Transition to Kindergarten”, σ.22-23

Διαδικτυακή πηγή:

<http://www.pakeys.org/uploadedcontent/Docs/Transition%20into%20Formal%20Schooling/Enhancing%20the%20Transition%20to%20Kindergarten%20rev.PDF>

⁷⁰ Wikipedia (The Free Encyclopedia)

Διαδικτυακή πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Fairfax_County,_Virginia#Education

συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης τονίζουν πως ο οδηγός ενθαρρύνει κι άλλες γειτονιές της περιοχής Fairfax να οικοδομήσουν ομάδες οι οποίες θα έχουν ως στόχο την επίτευξη μιας ομαλής μετάβασης των παιδιών στο δημοτικό σχολείο. Όπως υπογραμμίζουν οι συγγραφείς, η διαδικασία της σχολικής μετάβασης των παιδιών ήδη από το νηπιαγωγείο είναι άκρως σημαντική αφού αυξάνει τις προοπτικές για τη συνεχή επιτυχία τους στο μέλλον.

-Ποιος είναι ο σκοπός του;

Όπως προαναφέρθηκε, ο παρών οδηγός αναφέρεται σε εκπαιδευτικούς και σε καθοδηγητές της κοινότητας Fairfax. Βασικός στόχος των συγγραφέων του οδηγού είναι να ενωθούν όλοι όσοι νοιάζονται, φροντίζουν, εκπαιδεύουν και υποστηρίζουν τα μικρά παιδιά ώστε να εξασφαλιστεί ότι τα παιδιά και οι οικογένειές τους θα έχουν την ιδιαίτερη υποστήριξη που χρειάζεται ώστε να ξεκινήσουν τα παιδιά το σχολείο με προοπτικές επιτυχίας στο μέλλον. Μάλιστα οι συγγραφείς τονίζουν πως μονάχα αν εξασφαλιστεί ο παραπάνω παράγοντας θα μπορέσουν τα παιδιά να μπουν στο σωστό δρόμο προς την επιτυχία. Στον εν λόγω οδηγό οι συγγραφείς αναφέρονται και σε προγράμματα προσχολικής ηλικίας που έχουν ως στόχο τη στήριξη μιας ομαλής μετάβασης των μικρών παιδιών στο σχολείο. Τα παιδιά του σήμερα, όπως αναφέρουν οι συγγραφείς, προκειμένου να είναι έτοιμα για τη μετάβασή τους στο δημοτικό θα πρέπει να έχουν αναπτύξει ήδη από το νηπιαγωγείο, την κριτική τους σκέψη, την ομαδική-συνεργατική δουλειά, ορισμένες δεξιότητες επίλυσης διαφόρων προβλημάτων, την ενίσχυση των μαθηματικών, της επιστήμης, της ανάγνωσης και των τεχνικών δεξιοτήτων που θα χρειαστούν για το σχολείο αλλά και για τη μετέπειτα ζωή τους. Τέλος, οι συγγραφείς υποστηρίζουν πως μέσα από τη δημιουργία σχέσεων σε επίπεδο γειτονιάς, αναπτύσσεται η σχολική ετοιμότητα ενός παιδιού, η οποία με τη σειρά της συμβάλλει στη διασφάλιση ότι το παιδί, τελειώνοντας το σχολείο θα είναι σε θέση μετέπειτα να αντιμετωπίσει πολλές προκλήσεις και ευκαιρίες που θα του παρουσιαστούν. Όπως και οι ίδιοι αναφέρουν στον εν λόγω οδηγό, *«όταν τα μικρά παιδιά μπαίνουν στο νηπιαγωγείο σωστά προετοιμασμένα για την επιτυχία, όλοι κερδίζουν»*.⁷¹

---

⁷¹ "Paving the Way to Kindergarten", σ.3

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού οδηγού;

Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης είναι οι εξής:

Gerald E. Connolly, Charlene Wheelless, Jack Dale, Chairman, Chair, Superintendent, Fairfax County, Fairfax Futures, Board of Supervisors, VP. Raytheon IIS, Public Schools

-Ποιους φορείς εκπροσωπεί;

Στον εν λόγω οδηγό δεν αναφέρονται ξεκάθαρα οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί τους οποίους εκπροσωπεί.

-Ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Ο εν λόγω οδηγός χωρίζεται σε πέντε μικρά κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο του οδηγού φέρει τον τίτλο «Χτίζοντας σχέσεις με τη γειτονιά για να υποστηρίξουν μια ομαλή μετάβαση των μικρών παιδιών στο δημοτικό». Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο οι συγγραφείς κάνουν λόγο για τη σπουδαιότητα των σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ των παιδιών, των οικογενειών, του σχολείου και της κοινότητας ευρύτερα προωθώντας την ομαλή μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, εξασφαλίζοντας και την επιτυχία των παιδιών στο μέλλον. Οι συγγραφείς υπογραμμίζουν πως οι παραπάνω παράγοντες, δηλαδή τα παιδιά, οι οικογένειες, τα σχολεία και οι κοινότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της σχολικής ετοιμότητας. Συνεχίζοντας τονίζουν πως κάθε παράγοντας δε μπορεί να σταθεί μόνος του αλλά αλληλεπιδρώνοντας με τους υπόλοιπους.⁷²

Στο δεύτερο κεφάλαιο του οδηγού, με τίτλο «Δημιουργώντας ομαλές μεταβάσεις για να υποστηρίξουμε την επιτυχία των παιδιών στο σχολείο», οι συγγραφείς κάνουν λόγο για το σημαντικό ρόλο που παίζει η οικογένεια στην ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό αλλά και μετέπειτα στη ζωή του, καθώς και για τις τρεις αλληλένδετες αρχές που διέπουν την ομαλή μετάβαση στο σχολείο. Οι τρεις αυτές αρχές, κατά τους συγγραφείς του οδηγού είναι 1) η προσέγγιση των οικογενειών και των πλαισίων της πρώιμης παιδικής ηλικίας, 2) η ανασκόπηση του παρελθόντος και οι συνδέσεις πριν από την πρώτη μέρα του σχολείου και 3) η προσέγγιση των κατάλληλων πρακτικών μετάβασης.⁷³ Όπως συνεχίζουν οι συγγραφείς στο δεύτερο κεφάλαιο θα πρέπει να δίνονται ευκαιρίες στις οικογένειες να έχουν άμεση επαφή με

---

⁷² "Paving the Way to Kindergarten", σ.4

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

⁷³ "Paving the Way to Kindergarten", σ.5

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

τα σχολεία και τους δασκάλους πριν ακόμη από την έναρξη του νηπιαγωγείου, στοιχείο σημαντικό για τη σχολική μετάβαση των παιδιών. Τέλος, στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς περιγράφουν μια ενδεικτική προσέγγιση του θέματος η οποία περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων την συμμετοχή των προγραμμάτων προσχολικής ηλικίας, βιβλιοθήκες, θρησκευτικές οργανώσεις, υγεία, στέγαση και άλλα.

Προχωρώντας στο τρίτο κεφάλαιο που φέρει τον τίτλο «Συνεταιρισμός με τους βασικούς ενδιαφερόμενους», οι συγγραφείς μιλούν για το πώς η αλληλεπίδραση μεταξύ των γονέων, των νηπιαγωγών, των δασκάλων, των παιδικών σταθμών, των σχολείων και της κοινότητας γενικότερα οδηγούν στην επίτευξη μιας ομαλής μετάβασης του παιδιού στο νηπιαγωγείο και μετέπειτα στο δημοτικό. Επισημαίνουν πως οι παραπάνω παράγοντες είναι «φυσικοί σύμμαχοι» και έχουν πολλά κοινά μεταξύ τους. Όλοι μαζί οι παράγοντες αν συνδεθούν και δουλέψουν από κοινού μπορούν να χτίσουν μια «υποστηρικτική κοινότητα» η οποία θα ενισχύσει την ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό καθώς και την επίτευξή του στο μέλλον.⁷⁴

Το τέταρτο κεφάλαιο του εν λόγω οδηγού φέρει τον τίτλο «Φτιάχνοντας μια ομάδα σχολικής ετοιμότητας στη γειτονιά». Όπως μπορεί να αντιληφθεί κανείς και από τον τίτλο του κεφαλαίου, οι συγγραφείς θίγουν το θέμα της οικοδόμησης μια ομάδας που θα ασχολείται με την σχολική ετοιμότητα στη γειτονιά Fairfax. Αναφέρουν πως οι μεταβάσεις λειτουργούν καλύτερα όταν δημιουργούνται ισχυρές και αποτελεσματικές εταιρικές σχέσεις που συνδέουν παιδιά, οικογένειες, σχολεία και προγράμματα πρώιμης παιδικής ηλικίας, οι οποίες όμως ξεκινούν πριν από την έναρξη του νηπιαγωγείου. Στη συνέχεια οι συγγραφείς υπογραμμίζουν τα βασικά στοιχεία που αντανακλούν οι επιτυχείς ομάδες μετάβασης σύμφωνα με τη μέχρι τώρα εμπειρία. Τα βασικά αυτά στοιχεία είναι 1) η ηγεσία και η ενθάρρυνση των διευθυντών των σχολείων, 2) η δέσμευση για κοινούς στόχους με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, 3) η ενεργός εμπλοκή των προγραμμάτων προσχολικής ηλικίας, 4) η κατανόηση της σημασίας της ποιότητας των πρώτων εμπειριών μάθησης, 5) η σύνδεση με τις οικογένειες και 6) η έτοιμη πρόσβαση σε κοινοτικούς πόρους.⁷⁵ Επιπροσθέτως στο κεφάλαιο αυτό οι συγγραφείς αναφέρουν κάποιες καίριες και χρήσιμες συμβουλές σχετικά με την μετάβαση.

---

⁷⁴ "Paving the Way to Kindergarten", σ.8

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

⁷⁵ "Paving the Way to Kindergarten", σ.9

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

Τέλος στο πέμπτο κεφάλαιο με τίτλο «Ενισχύοντας στρατηγικές επικοινωνίας» οι συγγραφείς επισημαίνουν τη ζωτική σημασία που έχει η επικοινωνία στην επιτυχή καλλιέργεια στενών εταιρικών σχέσεων. Κατά τους συγγραφείς η επικοινωνία ενισχύεται όταν οι ομάδες σχολικής ετοιμότητας στην περιοχή Fairfax είναι εξοικειωμένες και άνετες μεταξύ τους και αναπτύσσουν σχέσεις που βασίζονται στην εμπιστοσύνη και σε μια σαφή κατανόηση των σημαντικών ρόλων που έχει η καθεμία στη διδασκαλία της μετάβασης. Παράλληλα στο τέλος του πέμπτου κεφαλαίου οι συγγραφείς παραθέτουν κάποιες χρήσιμες συμβουλές μετάβασης σχετικά με το θέμα. Καταληκτικά ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης παρέχει πλήθος πληροφοριών στους αναγνώστες σχετικά με την μετάβαση, με σκοπό να οικοδομηθούν οι απαραίτητες σχέσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη μιας ομαλής μετάβασης των παιδιών στο δημοτικό σχολείο και την ευρύτερη ανάπτυξή τους στο μέλλον.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθεί;

Ο εν λόγω οδηγός ακολουθεί ένα συγκεκριμένο μοντέλο σχεδιασμού. Το μοντέλο σχεδιασμού που ακολουθεί είναι το αναπτυξιακό ή οικολογικό μοντέλο. Σύμφωνα με το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο, η ομαλή μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στο δημοτικό εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων.⁷⁶ Οι συγγραφείς του συγκεκριμένου οδηγού μετάβασης αναφέρουν πως κάθε παράγοντας, δηλαδή τα παιδιά, οι οικογένειες, τα σχολεία και οι κοινότητες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην μετάβαση και στην μετέπειτα ανάπτυξη των παιδιών. Ωστόσο καθένας από τους παραπάνω παράγοντες δε μπορεί να σταθεί από μόνος του. Η σχολική μετάβαση ενός παιδιού ενισχύεται όταν οι γονείς, τα σχολεία και οι κοινότητες λειτουργούν μαζί και μάλιστα πριν ακόμα μπει το παιδί στο νηπιαγωγείο.⁷⁷ Όπως λοιπόν γίνεται αντιληπτό οι παραπάνω παράγοντες κατά τους συγγραφείς είναι εκείνοι οι οποίοι συμβάλλουν ενεργά στην διασφάλιση μιας ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο. Θεωρούν τη συνεργασία αυτή ζωτικής σημασίας δεδομένου ότι χτίζονται τα σωστά θεμέλια για μάθηση καθώς και μια υγιή κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη. Επιπροσθέτως μέσα από τις αλληλεπιδρώμενες σχέσεις των προαναφερθέντων

---

⁷⁶ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.133-134

⁷⁷ "Paving the Way to Kindergarten", σ.4

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

παραγόντων ξεκινά να διαμορφώνεται ο χαρακτήρας των μικρών παιδιών ο οποίος ενδέχεται να τους ακολουθεί στη μετέπειτα ζωή τους.⁷⁸ Τέλος, όπως αναφέρουν και οι συγγραφείς, αυτές οι συνδέσεις μεταξύ των αλληλοεξαρτώμενων παραγόντων είναι η ουσία του σχεδιασμού μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, βοηθώντας να ανοίξει ο δρόμος για μια διαρκή επιτυχία των παιδιών στο σχολείο αλλά και στην μετέπειτα ζωή.⁷⁹

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι φανερό πως ο συγκεκριμένος οδηγός ακολουθεί το αναπτυξιακό-οικολογικό μοντέλο σχεδιασμού μετάβασης.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για την μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζει;

Ο εν λόγω οδηγός βασίζεται σε δύο βασικές θεωρίες μετάβασης, την Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας και την Οικοσυστημική Θεωρία. Σύμφωνα με την πρώτη θεωρία μετάβασης, *«η σχολική ετοιμότητα εξαρτάται όχι μόνο από την αναπτυξιακή ικανότητα των παιδιών, αλλά κυρίως από την ικανότητα του σχολικού περιβάλλοντος να αναπτύξει και να ενισχύσει το ιδιαίτερο αναπτυξιακό στάδιο κάθε παιδιού. Πρόκειται για μια συνεχή διαδικασία σχέσεων μεταξύ οικογένειας, σχολείου και κοινότητας»*.⁸⁰ Όπως προκύπτει και από τον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης, οι συγγραφείς τονίζουν πως οι οικογένειες έχουν τον πιο σημαντικό ρόλο στη ζωή ενός μικρού παιδιού και μάλιστα αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της διαδικασίας μετάβασης στο νηπιαγωγείο αλλά και στο δημοτικό μετέπειτα.⁸¹ Συγκεκριμένα στο κεφάλαιο δύο όπου οι συγγραφείς κάνουν λόγο για τις τρεις αλληλένδετες αρχές της μετάβασης, δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην πρώτη βασική αρχή η οποία έχει σχέση με την προσέγγιση των οικογενειών και των παισίων της πρώιμης παιδικής ηλικίας. Κατά την συγκεκριμένη αρχή θα πρέπει να δίνονται ευκαιρίες στις οικογένειες να έχουν άμεση επαφή με τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς πριν ακόμη από την

---

⁷⁸ "Paving the Way to Kindergarten", σ.4

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

⁷⁹ "Paving the Way to Kindergarten", σ.4

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

⁸⁰ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

⁸¹ "Paving the Way to Kindergarten", σ.5

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

έναρξη του νηπιαγωγείου, αφού η επαφή αυτή αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την ομαλή μετάβαση των παιδιών στο νηπιαγωγείο και αργότερα στο δημοτικό.⁸²

Η δεύτερη θεωρία θεμελιώνεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η ολόπλευρη ανάπτυξη ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας διαμορφώνεται μέσα από τα διαρκώς μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα στα οποία καθοριστικό ρόλο παίζουν οι σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, στο σχολείο και το νηπιαγωγείο, στους διάφορους θεσμούς αλλά και στην κοινότητα γενικότερα.⁸³ Στον εν λόγω οδηγό, όπως προκύπτει και από το κεφάλαιο τρία, οι συγγραφείς υπογραμμίζουν το σημαντικό ρόλο που παίζει η οικογένεια και παράλληλα οι σχέσεις που αναπτύσσει με τους δασκάλους, το σχολείο και κατ' επέκταση το εκπαιδευτικό περιβάλλον στη μαθησιακή διαδικασία.⁸⁴

Οι συγγραφείς δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο κομμάτι της επικοινωνίας και των σχέσεων μεταξύ των γονέων και των δασκάλων. Θεωρούν τη μετάβαση ενός παιδιού στο νηπιαγωγείο αλλά και στο δημοτικό μετέπειτα μια διαδικασία η οποία εξαρτάται από ένα σύνολο αλληλοεξαρτώμενων και αλληλοσυνδεδεμένων παραγόντων και η οποία μεταβάλλεται από το ένα περιβαλλοντικό πλαίσιο στο άλλο. Κάθε παράγοντας –παιδιά, οικογένειες, σχολεία, κοινότητες- διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της σχολικής ετοιμότητας και στην επίτευξη μιας ομαλής μετάβασης. Ωστόσο κανένας παράγοντας δεν μπορεί να σταθεί από μόνος του, όπως υποστηρίζουν οι συγγραφείς.⁸⁵

Συμπερασματικά, με βάση τα παραπάνω είναι φανερό πως ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης εκφράζει την Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας και την Οικοσυστημική Θεωρία.

---

⁸² “Paving the Way to Kindergarten”, σ.5

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

⁸³ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

⁸⁴ “Paving the Way to Kindergarten”, σ.8

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

⁸⁵ “Paving the Way to Kindergarten”, σ.4

Διαδικτυακή πηγή: <http://www.fairfaxcounty.gov/ofc/brochures/pavingtheway.pdf>

-Συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Ο εν λόγω οδηγός συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της πολιτείας της Βιρτζίνια.

Μέρος Δεύτερο

Σύγκριση εκπαιδευτικών Οδηγών

Στο πρώτο μέρος της παρούσας έρευνας δώσαμε τον σχετικό ορισμό του εκπαιδευτικού οδηγού και στη συνέχεια παρουσιάσαμε και αναλύσαμε ορισμένους εκπαιδευτικούς οδηγούς που αφορούσαν στη μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο.

Στο δεύτερο μέρος της έρευνας θα ασχοληθούμε με την σύγκριση των εκπαιδευτικών οδηγών που αναλύσαμε παραπάνω, εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές τόσο στον τρόπο δομής τους, όσο και στο περιεχόμενό τους. Η σύγκριση μεταξύ των οδηγών μετάβασης που αναλύσαμε στο πρώτο μέρος της έρευνας θα πραγματοποιηθεί ξεχωριστά για κάθε ερώτημα.

Σχετικές ερωτήσεις διερεύνησης:

-Σε ποιους απευθύνονται οι οδηγοί μετάβασης;

Οι οδηγοί που επεξεργαστήκαμε στο πρώτο μέρος της έρευνας παρουσιάζουν ομοιότητες αλλά και διαφορές μεταξύ τους όσον αφορά τα πρόσωπα στα οποία απευθύνονται. Οι περισσότεροι οδηγοί μετάβασης, όπως διαπιστώθηκε, απευθύνονται σε παραπάνω από μία κατηγορία αναγνωστών. Για παράδειγμα ένας οδηγός μπορεί να αναφέρεται σε νηπιαγωγούς και δασκάλους αλλά ταυτόχρονα να απευθύνεται και σε γονείς. Σύμφωνα με την έρευνά μας, οι οκτώ στους δέκα οδηγούς αναφέρονται σε νηπιαγωγούς, εκπαιδευτικούς και δασκάλους, ενώ μόνο ο ένας που φέρει τον τίτλο “Making the move to Kindergarten”, απευθύνεται αποκλειστικά σε δασκάλους παιδικών σταθμών και νηπιαγωγούς των σχολείων της περιοχής Charlotte Mecklenburg. –Όπως αναφέραμε και στη σχετική μελέτη του συγκεκριμένου οδηγού, η περιοχή Charlotte Mecklenburg, βρίσκεται στην Βόρεια Καρολίνα των Ηνωμένων Πολιτειών-. Συνεχίζοντας την έρευνά μας, διαπιστώσαμε ότι μόνο οι δύο στους δέκα

οδηγούς αναφέρονται και σε διευθυντές νηπιαγωγείων, ενώ οι τρεις στους δέκα οδηγούς απευθύνονται σε σχολεία. Επιπροσθέτως, αναλύοντας τους οδηγούς μετάβασης καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι πέντε στους δέκα οδηγούς απευθύνονται σε γονείς, συγκεκριμένα σε εκείνους που το παιδί τους είναι προσχολικής ηλικίας και πρόκειται να αφήσει το νηπιαγωγείο και να μεταβεί στο δημοτικό. Από τους συγκεκριμένους οδηγούς, μονάχα ο ένας με τίτλο “Let’s go to school!” απευθύνεται αποκλειστικά σε γονείς και όχι σε κάποια άλλη ομάδα αναγνωστών. Ακόμη, από την έρευνά μας προέκυψε ότι οι τέσσερις στους δέκα οδηγούς μετάβασης απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και μάλιστα ο ένας από αυτούς, που φέρει τον τίτλο “Transitional Kindergarten Planning Guide” απευθύνεται αποκλειστικά σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Τέλος, διαπιστώσαμε πως μονάχα τρεις στους δέκα οδηγούς μετάβασης ήταν εκείνοι που απευθύνονταν και σε ενδιαφερόμενους, καθοδηγητές, επαγγελματίες και ασκούμενους στον τομέα της προσχολικής αγωγής.

Καταληκτικά διαπιστώνεται ότι καθένας από τους οδηγούς μετάβασης που μελετήσαμε, απευθύνεται σε συγκεκριμένους αναγνώστες ανάλογα με το περιεχόμενό του και το είδος των πληροφοριών που διαθέτει.

-Ποιος είναι ο σκοπός τους;

Όπως αναφέραμε παραπάνω, καθένας από τους οδηγούς μετάβασης που αναλύσαμε αναφέρεται σε διαφορετικό είδος αναγνωστών. Όπως λοιπόν είναι επόμενο, κάποιες φορές οι οδηγοί διαφέρουν μεταξύ τους τόσο στο περιεχόμενο όσο και στο είδος των πληροφοριών που διαθέτουν και φυσικά στους σκοπούς για τους οποίους γράφτηκαν. Οι περισσότεροι οδηγοί μετάβασης τους οποίους ερευνήσαμε και αναλύσαμε, έχουν ως βασικό στόχο να εξετάσουν τους τρόπους και τις μεθόδους με τις οποίες το παιδί, μέσα από κατάλληλα σχεδιασμένα προγράμματα μετάβασης θα εμπλακεί στις ποικίλες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου, οι οποίες θα το βοηθήσουν να αναπτύξει την αντιληπτική και κοινωνική του ικανότητα και κατ’ επέκταση θα το προετοιμάσουν όσο το δυνατόν καλύτερα για τη μετάβασή του στο δημοτικό σχολείο. Σύμφωνα με την μελέτη μας, οι έξι στους δέκα οδηγούς μετάβασης εξετάζουν τους τρόπους εμπλοκής του παιδιού στα προγράμματα μετάβασης, ωστόσο οι τρόποι αυτοί αλλάζουν από οδηγό σε οδηγό ανάλογα με τους αναγνώστες στους οποίους απευθύνονται. Για παράδειγμα, ο οδηγός μετάβασης με τίτλο “School Readiness for All Children” και ο οδηγός με τίτλο “Kindergarten Transition Guide” αν και έχουν ως

κοινό στόχο να εξετάσουν τους τρόπους εμπλοκής του παιδιού σε προγράμματα μετάβασης διαφέρουν ως προς το περιεχόμενο των τρόπων αυτών. Ο πρώτος οδηγός εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους οι δάσκαλοι και οι διευθυντές νηπιαγωγείων μπορούν να οργανώσουν μια συλλογή δεδομένων και ανάλυσης με τις οποίες το παιδί θα εμπλακεί στις διάφορες δραστηριότητες του προγράμματος μετάβασης. Αντίθετα ο δεύτερος οδηγός αναλύει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί ένας γονέας να προετοιμάσει την οικογένεια και το παιδί του για το δημοτικό καθώς και τους τρόπους με τους οποίους ο γονέας μπορεί να εμπλακεί στις διάφορες δραστηριότητες του σχολείου και κατ' επέκταση στην εκπαίδευση του παιδιού του.

Προχωρώντας την έρευνά μας διαπιστώσαμε πως οι δύο στους δέκα οδηγούς μετάβασης έχουν ως στόχο να αναλύσουν σχετικές δραστηριότητες μέσα από τις οποίες τα παιδιά θα αναπτύξουν τις κοινωνικο-συναισθηματικές, γνωστικές και φυσικές δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξει κάθε παιδί προκειμένου να πετύχει μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Οι δραστηριότητες αυτές, παρουσιάζονται από τους συγγραφείς των οδηγών με παρόμοιο τρόπο, ωστόσο ανάμεσα στον οδηγό με τίτλο “Planning for Terrific Transitions” και σε εκείνο με τίτλο “Let’s go to school”, παρατηρείται μια μικρή αλλά σημαντική διαφορά. Στον πρώτο οδηγό, παραθέτονται δραστηριότητες μέσα από τις οποίες τα παιδιά και οι γονείς θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν το σχολείο, το προσωπικό, τις εγκαταστάσεις, το πρόγραμμα σπουδών, τις προσδοκίες που αυτό έχει και κυριότερο όλων να γνωρίσουν οι γονείς αλλά και τα παιδιά, τις άλλες οικογένειες. Αντίθετα, στο δεύτερο οδηγό, ο οποίος απευθύνεται αποκλειστικά σε γονείς, οι συγγραφείς επικεντρώνονται σε δραστηριότητες μετάβασης με τις οποίες τα παιδιά θα αναπτύξουν τις κοινωνικο-συναισθηματικές, γνωστικές και φυσικές τους δεξιότητες προκειμένου να πετύχουν μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Οι δραστηριότητες που αναφέρονται στο δεύτερο οδηγό, αφορούν αποκλειστικά και μόνο τους γονείς των παιδιών προσχολικής ηλικίας, ενώ στον πρώτο οδηγό οι δραστηριότητες μπορούν εκτός από τους γονείς να χρησιμοποιηθούν και από τους δασκάλους, τις νηπιαγωγούς και τα σχολεία.

Μια ομοιότητα που παρατηρήσαμε σε όλους τους οδηγούς μετάβασης που μελετήσαμε είναι ότι οι συγγραφείς, εκτός από τις δραστηριότητες, τους τρόπους και τις μεθόδους μετάβασης αναφέρονται, άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο, στο περιεχόμενο της μετάβασης και στη σπουδαιότητά της στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Καταληκτικά συμπεράναμε πως καθένας από τους οδηγούς μετάβασης που αναλύσαμε, πετυχαίνει το στόχο που θέτει από την αρχή, τον οποίο οι συγγραφείς τον αναφέρουν ήδη από την εισαγωγή ώστε οι αναγνώστες να ξέρουν τι θα πρέπει να μάθουν από τον κάθε οδηγό μετάβασης.

-Ποιοι είναι οι συγγραφείς των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών οδηγών;

Όπως είναι φυσικό αλλά και όπως μπορεί να υποστηριχθεί και από την έρευνά μας, οι συγγραφείς των οδηγών μετάβασης που μελετήσαμε διαφέρουν από οδηγό σε οδηγό. Αυτό είναι που καθιστά και τον κάθε οδηγό ξεχωριστό. Συγκεκριμένα μέσα από την μελέτη των οδηγών, προέκυψε ότι σε πέντε από τους δέκα οδηγούς, δεν αναφέρονται ξεκάθαρα οι συγγραφείς τους. Ωστόσο αναφέρεται πως οι συγγραφείς αποτελούν μέλη οργανισμών, συλλόγων, μεταβατικών προγραμμάτων και λοιπά. Συγκεκριμένα, στον οδηγό που φέρει τον τίτλο “Planning for Terrific Transitions”, δεν αναφέρονται ξεκάθαρα οι συγγραφείς διότι πρόκειται για εταιρικές σχέσεις που συγχωνεύτηκαν με σκοπό την συγγραφή του εν λόγω οδηγού. Επιπλέον στον οδηγό με τίτλο “Transitional Kindergarten Planning Guide”, οι συγγραφείς αποτελούν μέλη της συντακτικής ομάδας του προγράμματος Σχολικής Ετοιμότητας στην Καλιφόρνια. Επιπροσθέτως, όπως προκύπτει και από την έρευνα, στον οδηγό με τίτλο “Kindergarten Transition Guide”, οι συγγραφείς πάλι δεν αναφέρονται καθαρά, ωστόσο φαίνεται να αποτελούν μέλη του μεταβατικού προγράμματος της Georgia. Ακόμη, στον οδηγό που φέρει τον τίτλο “Transition: A positive start to school Resource Kit”, οι συγγραφείς δεν αναφέρονται χαρακτηριστικά αλλά είναι μέλη του γραφείου Early Childhood Strategy Division of Children and Portfolio Coordination, στην Μελβούρνη και συγκεκριμένα στην πολιτεία της Βικτώρια. Επίσης στον οδηγό με τίτλο “Making the move to kindergarten”, οι συγγραφείς αποτελούν μέλη του οργανισμού Building Bridges to kindergarten από τα σχολεία της περιοχής Charlotte-Mecklenburg, όπου όπως αναφέραμε και στην παραπάνω μελέτη μας είναι μια περιοχή της Βόρεια Καρολίνα των Ηνωμένων Πολιτειών.

Συνεχίζοντας την έρευνά μας διαπιστώσαμε ότι στους μόλις τέσσερις από τους δέκα οδηγούς αναφέρονται χαρακτηριστικά τα ονόματα των συγγραφέων, ενώ είναι άξιο να σημειωθεί ότι σε έναν από τους δέκα οδηγούς μετάβασης, με τίτλο “Enhancing the Transition to kindergarten”, οι συγγραφείς του είναι μόνο δύο, συγκεκριμένα η Marcia E. Kraft- Sayre και ο Robert C. Pianta.

-Ποιους φορείς εκπροσωπούν οι συγκεκριμένοι οδηγοί μετάβασης;

Οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί τους οποίους εκπροσωπεί ο κάθε οδηγός μετάβασης που αναλύσαμε διαφέρουν μεταξύ τους. Για παράδειγμα οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί ο πρώτος οδηγός μετάβασης με τίτλο “School Readiness for All Children” είναι 1) Το Αμερικανικό Τμήμα Υγείας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, 2) Η Διοίκηση Παιδιών και Οικογενειών, 3) και η Υπηρεσία του προγράμματος «Head Start». Ο δεύτερος οδηγός με τίτλο “Planning for Terrific Transitions” εκπροσωπεί 1) το παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης του πανεπιστημίου της Georgia, 2) το σύλλογο γονέων και δασκάλων της Georgia, 3) το πρόγραμμα “Bright Start”. Ο τρίτος οδηγός με τίτλο “Transitional Kindergarten Planning Guide” εκπροσωπεί 1) το ίδρυμα David και Lucie Packard, 2) το Σύλλογο Εκπαιδευτικών Υπηρεσιών Επιθεώρησης της Καλιφόρνια, 3) τα Κέντρα Προσχολικής Αγωγής της Καλιφόρνια, 4) την Ένωση των σχολικών περιοχών-φωτογραφίες από το Δημοτικό σχολείο Lakeview. Ο τέταρτος οδηγός με τίτλο “Let’s go to school!” εκπροσωπεί 1) το Υπουργείο Παιδείας της Georgia, 2) το Δίκτυο Γονέων και Δασκάλων της Georgia, 3) το πρόγραμμα Bright from the Start, 4) το Σύλλογο Γονέων και Δασκάλων της Georgia, 5) το πρόγραμμα Smart Start, 6) το United Way Of Metropolitan Atlanta. Συνεχίζοντας, ο πέμπτος οδηγός με τίτλο “Kindergarten Transition Guide” εκπροσωπεί 1) την επιτροπή “First 5 Sacramento”, 2) Child Action, 3) Preschool Bridging, 4) Twin Rivers. Ο έκτος εκπαιδευτικός οδηγός που φέρει τον τίτλο “Transition: A positive Start to School Resource Kit” εκπροσωπεί το Τμήμα Εκπαίδευσης και πρώιμης ηλικίας στη Μελβούρνη και συγκεκριμένα στην πολιτεία της Βικτώρια. Στον έβδομο στη σειρά οδηγό με τίτλο “Making the move to kindergarten”, δεν αναφέρονται οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί τους οποίους εκπροσωπεί. Αντίθετα στον όγδοο οδηγό μετάβασης με τίτλο “School Readiness and Transitions” οι φορείς ή αλλιώς οργανισμοί, τους οποίους εκπροσωπεί είναι τα Child Friendly Schools. Όπως αναφέραμε και προηγουμένως στην ανάλυση του συγκεκριμένου οδηγού, το εγχειρίδιο για τα Παιδικά Σχολεία αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια των τριάμισι περίπου χρόνων συνεργασίας, με τη συμμετοχή της Unicef και κατάλληλα καταρτισμένοι εκπαιδευτικού προσωπικού που εργάζονταν για μια ποιοτική εκπαίδευση. Προχωρώντας, ο ένατος οδηγός μετάβασης που αναλύσαμε με τίτλο “Enhancing the Transition to kindergarten” εκπροσωπεί το Εθνικό Κέντρο Πρώιμης Ανάπτυξης & Μάθησης της πολιτείας της Βιρτζίνια στην Αμερική. Τέλος

στο δέκατο οδηγό που φέρει τον τίτλο “Paving the way to kindergarten” δεν αναφέρονται ξεκάθαρα οι φορείς τους οποίους εκπροσωπεί.

Καταληκτικά, όπως προκύπτει από την ανάλυσή μας ως προς τους φορείς ή αλλιώς οργανισμούς τους οποίους εκπροσωπεί ο κάθε οδηγός μετάβασης μπορεί κανείς να παρατηρήσει μόνο διαφορές και καμία ομοιότητα μεταξύ τους.

-Ποιο είναι το περιεχόμενο των συγκεκριμένων οδηγιών μετάβασης;

Όπως είναι φυσικό, ο κάθε οδηγός μετάβασης έχει το δικό του διαφορετικό περιεχόμενο, το οποίο βέβαια εξαρτάται, από τον σκοπό των συγγραφέων και από το είδος των αναγνωστών στους οποίους απευθύνεται κάθε φορά ο οδηγός. Όπως διαπιστώθηκε και από την έρευνά μας ως προς τη δομή, όλοι οι οδηγοί μετάβασης τους οποίους μελετήσαμε χωρίζονται σε συγκεκριμένα κεφάλαια, εκτός από έναν που φέρει τον τίτλο “Let’s go to school”, ο οποίος δε χωρίζεται σε συγκεκριμένα κεφάλαια. Αντίθετα οι συγγραφείς του επέλεξαν σε κάθε σελίδα να γράφουν με κεφαλαία γράμματα την ερώτηση την οποία θέλουν να αναπτύξουν και από κάτω την ανάλυσή της.

Συνεχίζοντας την έρευνά μας σχετικά με το περιεχόμενο των οδηγιών μετάβασης διαπιστώσαμε πως οι συγγραφείς των περισσότερων οδηγιών παραθέτουν πληροφορίες σχετικές με τη μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό καθώς και τρόπους με τους οποίους μπορεί να οργανωθεί και να δομηθεί σωστά ένα πρόγραμμα μετάβασης. Επιπλέον παρατηρήσαμε ότι οι τρεις στους δέκα οδηγούς μετάβασης περιλαμβάνουν δραστηριότητες με τις οποίες είτε οι γονείς, είτε οι νηπιαγωγοί και οι δάσκαλοι μπορούν να προετοιμάσουν το παιδί για μια ομαλή μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό. Μάλιστα σε κάποιους οδηγούς μετάβασης όπως σε αυτόν με τίτλο “Kindergarten Transition Guide” οι συγγραφείς προτείνουν στους γονείς τρόπους με τους οποίους οι ίδιοι μπορούν να εμπλακούν στα προγράμματα μετάβασης του νηπιαγωγείου. Επιπροσθέτως καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι τρεις στους δέκα οδηγούς πραγματεύονται τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ γονέων και παιδιών με τις νηπιαγωγούς αλλά και με τους δασκάλους του δημοτικού σχετικά με το σχεδιασμό ενός προγράμματος μετάβασης. Οι συγγραφείς των παρόντων οδηγιών υπογραμμίζουν πως οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των παιδιών, των οικογενειών, του σχολείου αλλά και της κοινότητας γενικότερα προωθούν την ομαλή μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, εξασφαλίζοντας και την επιτυχία τους στο μέλλον.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο οδηγός με τίτλο “Paving the Way to Kindergarten”, όπου οι συγγραφείς του τονίζουν πως η αλληλεπίδραση μεταξύ γονέων, νηπιαγωγών, δασκάλων, παιδικών σταθμών, σχολείων και κοινότητας οδηγούν στην επίτευξη μιας ομαλής μετάβασης του παιδιού στο νηπιαγωγείο και μετέπειτα στο δημοτικό. Επιπροσθέτως στον συγκεκριμένο οδηγό μετάβασης οι συγγραφείς επισημαίνουν μεταξύ των άλλων, τη ζωτική σημασία που έχει η επικοινωνία στην επιτυχή καλλιέργεια στενών σχέσεων συνεργασίας.

Εκείνο που φυσικά δε θα μπορούσε να μας αφήσει αδιάφορους ως προς το περιεχόμενο του είναι ο οδηγός μετάβασης με τίτλο “Transition: A positive Start to School Resource Kit”. Ο συγκεκριμένος οδηγός μετάβασης αποτελείται από δύο βασικά μέρη. Το πρώτο μέρος αναφέρεται στη μετάβαση και τα προγράμματά της στα νηπιαγωγεία και τα σχολεία. Αξιοσημείωτο όμως είναι το δεύτερο κεφάλαιο, στο οποίο οι συγγραφείς μελετούν το πώς λειτουργεί η μετάβαση και τα προγράμματά της σε παιδιά τα οποία αντιμετωπίζουν μαθησιακές ή νοητικές δυσκολίες. Αυτό που καθιστά το συγκεκριμένο κεφάλαιο σημαντικό κατά τη γνώμη μας είναι το γεγονός ότι στις μέρες μας το θέμα των παιδιών με τέτοιου είδους δυσκολίες είναι ένα ζήτημα που αφορά όλους όσους ασχολούμαστε με τον τομέα της προσχολικής αγωγής.

Καταληκτικά, σύμφωνα με την μελέτη που διεξήχθη στο πρώτο μέρος της παρούσας έρευνας διαπιστώνεται ότι καθένας από τους οδηγούς που μελετήσαμε, ανάλογα πάντα με το είδος των αναγνωστών που απευθύνονται παρέχουν πλήθος πληροφοριών ανάλογα με το θέμα που θίγουν κάθε φορά οι συγγραφείς και αφήνουν τον αναγνώστη πλήρως ικανοποιημένο από όσα αποκόμισε από τον κάθε οδηγό.

-Ποιο μοντέλο σχεδιασμού ακολουθούν οι συγκεκριμένοι οδηγοί;

Σύμφωνα με την μελέτη των οδηγών μετάβασης που πραγματοποιήσαμε στο πρώτο μέρος της έρευνάς μας διαπιστώσαμε πως όλοι οι οδηγοί ακολουθούν το Αναπτυξιακό ή αλλιώς Οικολογικό μοντέλο μετάβασης. Σύμφωνα με το Αναπτυξιακό-Οικολογικό μοντέλο η μετάβαση θεωρείται μια διαρκή και δομημένη διαδικασία η οποία καταλαμβάνει μεγάλο χρονικό διάστημα και δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τα προσωπικά χαρακτηριστικά του παιδιού αλλά κυρίως από ένα σύνολο παραγόντων του κοντινού ή του ευρύτερου περιβάλλοντός του. Οι παράγοντες αυτοί μπορεί να είναι η οικογένεια, το νηπιαγωγείο, το δημοτικό σχολείο

καθώς και η κοινότητα μέσα στην οποία ζει και εξελίσσεται το παιδί.⁸⁶ Μια επιτυχημένη σχολική μετάβαση του παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό προϋποθέτει κάποια βασικά κριτήρια. Το πρώτο κριτήριο μιας επιτυχούς σχολικής μετάβασης είναι η *«έμφαση στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού»*. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο κριτήριο, το παιδί θα πρέπει συμμετέχοντας στη μαθησιακή διαδικασία να αποκτά όχι μόνο γνωστικές δεξιότητες αλλά κυρίως κοινωνικές και θετικές στάσεις προς το σχολείο.⁸⁷ Το δεύτερο κριτήριο είναι ο *«επαναπροσδιορισμός των βασικών παραγόντων που επηρεάζουν τη σχολική τάξη στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό»*. Τέλος, το τρίτο κριτήριο είναι η *«ενεργός συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, γονέων, στελεχών εκπαίδευσης και φορέων της τοπικής κοινωνίας, με στόχο την ενημέρωση, την πληροφόρηση και τη σύγκλιση των απόψεων σχετικά με τους ρόλους και τις ευθύνες των εμπλεκόμενων στη διαδικασία της μετάβασης»*.⁸⁸

Μέσα στους οδηγούς μετάβασης που αναλύσαμε οι συγγραφείς υπογραμμίζουν τις αλληλοεξαρτώμενες και αλληλοσυνδεόμενες σχέσεις που πρέπει να υπάρχουν ανάμεσα στην οικογένεια, τα παιδιά, το νηπιαγωγείο, το σχολείο, την κοινότητα, πράγμα το οποίο υποστηρίζεται και στο αναπτυξιακό μοντέλο μετάβασης. Όλοι οι συγγραφείς των οδηγιών αναφέρουν πως οι παραπάνω παράγοντες είναι εκείνοι που συμβάλλουν στην διασφάλιση μια ομαλής μετάβασης και προσαρμογής του παιδιού στο δημοτικό σχολείο. Εν κατακλείδι, όπως είναι φανερό, οι συγγραφείς θεωρούν τις σχέσεις μεταξύ του δασκάλου και των παιδιών αλλά και του δασκάλου με τους ίδιους τους γονείς, απαραίτητη και βασική προϋπόθεση για την ομαλή μετάβαση του παιδιού στο δημοτικό.

Όπως διαπιστώνεται οι οδηγοί μετάβασης που μελετήσαμε βασίζονται όλοι στο Αναπτυξιακό ή αλλιώς Οικολογικό μοντέλο μετάβασης.

-Ποια εκπαιδευτική θεωρία για τη μετάβαση των νηπίων στο δημοτικό εκφράζουν οι συγκεκριμένοι οδηγοί;

Σύμφωνα με τη μελέτη που κάναμε πάνω σε συγκεκριμένους οδηγούς μετάβασης ανακαλύψαμε πως οι οδηγοί παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες αλλά και κάποιες διαφορές ως προς την εκπαιδευτική θεωρία μετάβασης την οποία εκφράζουν. Από

---

⁸⁶ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.452

⁸⁷ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.452

⁸⁸ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.452

την έρευνά μας διαπιστώθηκε ότι οι έξι στους δέκα οδηγούς μετάβασης εκφράζουν δύο θεωρίες, ενώ οι τέσσερις εκφράζουν μία θεωρία και συγκεκριμένα την Οικοσυστημική Θεωρία. Η Οικοσυστημική Θεωρία μετάβασης στηρίζεται στις σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα παιδιά, στους εκπαιδευτικούς θεσμούς και το κοινωνικό περιβάλλον ευρύτερα. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει διαρκώς να βελτιώνουν και να ενδυναμώνουν τη συνεργασία οικογένειας και νηπιαγωγείου. Με τον τρόπο αυτό το παιδί θα αναπτύσσεται διαρκώς μέσα σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον και θα είναι καλύτερα προετοιμασμένο για μια ομαλή μετάβαση στο δημοτικό. Επιπλέον, η Οικοσυστημική προσέγγιση παρέχει ένα συγκεκριμένο τρόπο ανάλυσης, κατανόησης και καταγραφής δεδομένων.⁸⁹

Οι έξι στους δέκα οδηγούς που όπως αναφέραμε παραπάνω υποστηρίζουν δύο θεωρίες μετάβασης εκφράζουν την Οικοσυστημική Θεωρία, το περιεχόμενο της οποίας αναλύθηκε στην προηγούμενη παράγραφο και την Θεωρία Ανάπτυξης Ετοιμότητας. Η δεύτερη θεωρία αναφέρει πως η σχολική ετοιμότητα ενός παιδιού δεν εξαρτάται μόνο από την αναπτυξιακή ικανότητα των παιδιών αλλά κυρίως από την ικανότητα του σχολικού περιβάλλοντος να δώσει έμφαση και να ενισχύσει το αναπτυξιακό στάδιο κάθε παιδιού. Σύμφωνα με την παρούσα θεωρία, η διαδικασία αυτή προϋποθέτει τη συνεχή και επαναλαμβανόμενη σχέση μεταξύ της οικογένειας και του σχολείου ή της σχολικής κοινότητας γενικότερα.⁹⁰

Τέλος μελετώντας τους οδηγούς μετάβασης καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι μόνο ο ένας στους δέκα οδηγούς βασίζεται σε δύο διαφορετικές θεωρίες από τους υπόλοιπους. Ο οδηγός αυτός φέρει τον τίτλο “Planning for Terrific Transitions”. Ο εν λόγω οδηγός βασίζεται σε δύο θεωρίες μετάβασης, την Θεωρία της Αλλαγής της Κοινωνικής Θέσης στη Σχολική Κοινότητα και την Συσσωρευτική θεωρία.

Η πρώτη θεωρία αναφέρει πως όταν τα παιδιά αποτελούν μέλη μιας κυρίαρχης ομάδας όπου βασικό κριτήριο είναι η ηλικία τότε ενδυναμώνεται η αυτοεκτίμηση των παιδιών αυτών σε σχέση με τα παιδιά που αποτελούν μέλη μια άλλης μικρότερης ηλικιακά ομάδας. Πολλές φορές βέβαια, όπως διαπιστώνεται, η αλλαγή αυτή της κοινωνικής τους θέσης μπορεί σε πολλές περιπτώσεις να προκαλέσει αισθήματα φόβου, ανασφάλειας, απομόνωσης και σε αρκετές περιπτώσεις δύσκολη προσαρμογή

---

⁸⁹ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.92

⁹⁰ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

στη νέα σχολική κοινότητα.⁹¹ Η δεύτερη θεωρία υποστηρίζει πως οι πολλαπλές και ταυτόχρονες αλλαγές επηρεάζουν θετικά την ψυχολογία των παιδιών, ενδυναμώνοντας την αυτοπεποίθησή τους, και ενισχύοντας τα κίνητρα μάθησης των παιδιών. Τα μοντέλα της συσσωρευτικής θεωρίας επικεντρώνονται στα αποτελέσματα που προκύπτουν από τα ταυτόχρονα και επαναλαμβανόμενα βιώματα πολλαπλών γεγονότων σε μια σύντομη σχετικά χρονική περίοδο.⁹²

-Συνδέονται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό;

Σύμφωνα με την έρευνά μας πάνω στην μελέτη των εκπαιδευτικών οδηγών και κατ' επέκταση στα Αναλυτικά προγράμματα κάθε χώρας ή και περιοχής στην οποία αναφέρεται ο κάθε οδηγός μετάβασης παρατηρήσαμε ότι οι οκτώ στους δέκα οδηγούς μετάβασης συνδέονται με κάποιο τοπικό ή εθνικό Αναλυτικό πρόγραμμα, ενώ σε δύο από αυτούς δεν αναφέρεται αν ο εκπαιδευτικός οδηγός συνδέεται με κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό. Οι δύο οδηγοί μετάβασης στους οποίους οι συγγραφείς δεν αναφέρουν αν ακολουθούν κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα φέρουν τους τίτλους, “Kindergarten Transition Guide” και “School Readiness and Transitions”. Οι υπόλοιποι οδηγοί μετάβασης που ακολουθούν κάποιο Αναλυτικό πρόγραμμα τοπικό ή εθνικό είναι οι εξής:

- 1) Ο εκπαιδευτικός οδηγός με τίτλο: “School Readiness for All Children” συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της Washington.
- 2) Ο εκπαιδευτικός οδηγός με τίτλο: “Planning for Terrific Transitions” συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της Georgia.
- 3) Ο εκπαιδευτικός οδηγός με τίτλο: “Transitional Kindergarten Planning Guide” συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της Καλιφόρνια.
- 4) Ο εκπαιδευτικός οδηγός με τίτλο: “Let’s go to School!” συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της Georgia.
- 5) Ο εκπαιδευτικός οδηγός με τίτλο: “Transition: A positive Start to School Resource Kit” συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της Μελβούρνης.
- 6) Ο εκπαιδευτικός οδηγός με τίτλο: “Making the move to kindergarten” συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της Βόρεια Καρολίνα.

---

⁹¹ Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

⁹² Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», σ.91

7) Ο εκπαιδευτικός οδηγός με τίτλο: “Enhancing the Transition to kindergarten” συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της Βιρτζίνια στην Αμερική.

8) Ο εκπαιδευτικός οδηγός με τίτλο: “Paving the Way to Kindergarten” συνδέεται με το Αναλυτικό πρόγραμμα της Βιρτζίνια στην Αμερική.

Μέρος Τρίτο

Συγγραφή προσωπικού οδηγού μετάβασης

Στο πρώτο μέρος της παρούσας έρευνας δώσαμε τον σχετικό ορισμό του εκπαιδευτικού οδηγού και στη συνέχεια παρουσιάσαμε και αναλύσαμε ορισμένους εκπαιδευτικούς οδηγούς που αφορούσαν στη μετάβαση των παιδιών προσχολικής ηλικίας από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Στο δεύτερο μέρος της έρευνας ασχοληθήκαμε με τη σύγκριση των εκπαιδευτικών οδηγών που αναλύσαμε στο πρώτο μέρος, εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές τόσο στον τρόπο δομής τους, όσο και στο περιεχόμενό τους.

Στο τρίτο μέρος της έρευνάς μας θα προσπαθήσουμε να δημιουργήσουμε και να συγγράψουμε τον δικό μας οδηγό μετάβασης. Ο οδηγός μας θα αναφέρεται σε γονείς και νηπιαγωγούς ή δασκάλους παιδιών προσχολικής ηλικίας τα οποία πρόκειται να αφήσουν το νηπιαγωγείο και να μεταβούν στο δημοτικό σχολείο. Ο εν λόγω οδηγός θα αναπτυχθεί για να παρέχει συμβουλές και ιδέες στους γονείς και τους νηπιαγωγούς ή δασκάλους σχετικά με την εξομάλυνση της διαδικασίας μετάβασης του παιδιού από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό.

Επίλογος

Η έρευνά μας πάνω στη μελέτη, την ανάλυση και την σύγκριση ορισμένων εκπαιδευτικών οδηγών καθώς και η προσπάθεια συγγραφής ενός προσωπικού οδηγού με θέμα τη σχολική μετάβαση, μας έκανε να αντιληφθούμε πόσο σημαντική και ταυτόχρονα πόσο σπουδαία είναι μια ομαλή μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Το παιδί, μέσα από τα κατάλληλα προγράμματα μετάβασης εμπλέκεται σε ποικίλες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου, οι οποίες το βοηθούν να αναπτύξει την αντιληπτική και κοινωνική του ικανότητα, να αποκτήσει

μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και να δημιουργήσει καλύτερες και στενότερες σχέσεις με τους συνομηλίκους του και τους ενήλικες. Μέσα από μια σωστή και ομαλή μετάβαση κρίνεται πιο πιθανό για το παιδί να πετύχει στο σχολείο αλλά και στη μετέπειτα ζωή του. Η διαδικασία της μετάβασης θεωρείται από πολλούς μία από τις σημαντικότερες περιόδους στη ζωή ενός μικρού παιδιού και αυτό διότι σημειώνονται καίριες αλλαγές τόσο στην προσωπικότητα του όσο και στη μετέπειτα εξέλιξη του. Για το λόγο αυτό όλοι όσοι ασχολούνται με την διαπαιδαγώγηση των παιδιών προσχολικής ηλικίας θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη διαδικασία μετάβασης ενός παιδιού και να το προετοιμάζουν με τον ορθότερο και καλύτερο δυνατό τρόπο για μια ομαλή και επιτυχή μετάβασή του στο δημοτικό σχολείο.

Βιβλιογραφία

- Γουργιώτου Ε., «Μετάβαση και συνέχεια στην εκπαίδευση», Αθήνα, Δίσιγμα, 2014
- **Enhancing the transition to kindergarten**
- **Kindergarten Transition Guide (ensuring success from the start)**
- **Let's go to school! (a guide for families on kindergarten transition)**
- **Making the move to kindergarten (a guide for pre-k and kindergarten. Teachers in Charlotte- Mecklenbourg)**
- **Paving the way to kindergarten**
- **Planning for terrific transitions: A guide for Georgia schools on kindergarten transition**
- **School readiness and transitions**
- **School readiness for all children: Using data to support child outcomes**
- **Transitional kindergarten (TK) planning guide**
- **Transition: A positive start to school resource kit**